

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Říjen 2004

Ročník XIV

Číslo 10

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Rozhovor měsíce

Naše projekty musí vycházet
ze společenské poptávky 1

Aktuality

Posuzování vlivů plánovaného meziskladu
vyhořelého paliva v Temelíně probíhá 4

4. zasedání česko-polské Smíšené komise
pro otázky spolupráce v oblasti ochrany
životního prostředí 5

XXX. Mezinárodní filmový festival
Ekofilm 2004 – program 6

První kolo příjmu projektů do OPI ukončeno 8

MŽP má pro fondy EU
připraveny projekty za 18,7 mld. Kč 8

Odbory ani zaměstnavatelé
se Nature nemusejí bát 9

Nevládní organizace varují
před omezením soustavy Natura 2000 9

Legislativní změny v oblasti dovozu
a vývozu chráněných živočichů 10

Program ozdravění vod Máchova jezera
začíná mít konkrétní podobu 11

Dvanáct finalistů soutěží
o titul Strom roku 2004 12

Ministr Ambrozek navštívil CHKO Pálava 13

Okresy stále existují 13

Základní prioritou je ochrana klimatu 14

MŽP předloží vládě upravený návrh
národního alokačního plánu 15

Do zákona o OZE se vrátily pevné
výkupní ceny 16

Vláda schválila novelu zákona o GMO 16

Evropská unie

Neformální zasedání Rady EU
pro životní prostředí 17

Informujeme

S eko-fondy investujeme do budoucnosti 18

Projekt Phare zaměřený na posuzování vlivů
na životní prostředí byl úspěšně dokončen 19

Solární liga ČR vstupuje do finále 20

Německá inspirace 22

Soutěž pro děti 24

Ministr Ambrozek přihlíží sanaci bývalých vojenských objektů v CHKO Pálava. K článku na str. 13. Foto Václav Šálek

Naše projekty musí vycházet ze společenské poptávky

Rozhovor Jany Plamínkové s ředitelem

České geologické služby Mgr. Zdeňkem Venerou, PhD.

Jaké je hlavní poslání České geologické služby?

Česká geologická služba vykonává poslání státní geologické služby v České republice. To znamená, že získává a shromažďuje geologická data, která potom interpretuje a poskytuje jako informace dál, zejména pro potřeby státní správy, ale i veřejnosti a podnikatelských subjektů. Expertní servis pro veřejnou správu v oblasti geologie vychází ze zkoumání geologického složení státního území a tematicky se týká především geologie životního prostředí, geologických rizik, hydrogeologie a ložiskové geologie.

Těmito úkoly jste se ale zabývali už v době, kdy se ještě Česká geologická služba jmenovala Český geologický ústav. Proč byl ústav vůbec před dvěma lety přejmenován? Změnila se v té době skladba činností?

Česká geologická služba je následnická instituce vykonávající geologickou službu, která byla založena už v roce 1919, tenkrát pod názvem Státní československý ústav geologický. Název se pak postupně vyvíjel a měnil. Nový název odpovídá tomu, jak se tato instituce nazývá v novelizované podobě

geologického zákona z r. 2000. O posledním přejmenování rozhodl ministr Kužvart, ovšem záměrem nového názvu, který se objevil v novele geologického zákona, měl být podnět k vytvoření sjednocené státní geologické služby, která by vznikla spojením Českého geologického ústavu a Geofondů ČR. K tomu však nedošlo.

Kolik procent z vaší činnosti dnes dělá výzkumná činnost a kolik „služba“?

Z kalkulace finančních zdrojů, které jdou na jednotlivé činnosti, a odpovídajících pracovních kapacit to vychází zhruba tak, že 70 % z naší činnosti představuje výzkum a 30 % expertní služby pro státní správu a další uživatele.

Jakým způsobem je ČGS financována?

Jsme výzkumná příspěvková instituce. Naše hlavní financování formou příspěvku ze státního rozpočtu se odvíjí od schváleného výzkumného záměru. Právě v současnosti se schvaluje výzkumný záměr na sedm let dopředu. Dalšími zdroji je projektové financování z MŽP, MPO, MZe, MMR, Správy úložišť radioaktivního odpadu, program zahraniční rozvojové pomoci MZV a z grantových agentur.

Jaké jsou profilové směry vašeho výzkumu?

Náš výzkumný záměr je pojmenován Vědy o Zemi pro společnost 21. století: Od regionálních výzkumů přes geologická rizika po globální změny. Z tohoto širokého záběru bych rád zdůraznil témata jako je výzkum geologické stavby České republiky nejmodernějšími dostupnými metodami, hydrogeologie, environmentální geochemie a biochemie, aplikace informačních technologií na geologická data a také globální klimatická změna. Tu sice v současné době zkoumají intenzivně klimatologové, ale tato současná pozorování je třeba navázat na to, jak se klima vyvíjelo v minulosti. A tyto informace zjišťují právě geologové, přesněji řečeno paleontologové, sedimentologové a geochemici. S tímto tématem souvisí i projekt geologického výzkumu Antarktického poloostrova a ostrova Jamese Rosse. Dále je ve výzkumném záměru podpora státní správy prostřednictvím aplikovaného výzkumu, který zahrnuje např. i podzemní vody, geologická rizika a nerostné zdroje ČR.

Spadáte pod resort životního prostředí, ale část práce (např. činnost ložiskových geologů) má logickou souvislost spíše s resortem průmyslu. Kolik z vaší práce připadá na resort životního prostředí?

75 % činnosti je pro resort životního prostředí. Spolupracujeme ale i s resortem průmyslu, což vyplývá i z fungující spolupráce mezi Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem průmyslu a obchodu. Jeden pohled je totiž poznání přírodních zdrojů a jejich ochrana, a druhý pohled je jejich využívání, regulace jejich těžby a technologie jejich zpracování, což je

doménou MPO. Některé věci jsou kompetenčně rozděleny mezi MŽP a MPO, ale ve skutečnosti jsou to problematiky tak spjaté, že je nejlepší je řešit společně. Příkladem může být třeba schválená státní politika v oblasti nerostných zdrojů, kterou připravilo společně MPO a MŽP. Příspěvek České geologické služby zde spočívá např. v tom, že zpracovává materiály, které jsou základem surovinových koncepcí jak na úrovni státu, tak i jednotlivých krajů. Při této práci se nevyhledávají nové zdroje, ale vytváří se informační systémy o zdrojích státu i jednotlivých krajů a navrhuje se, jak využívat tyto zdroje v budoucnu. Zde hraje Geologická služba velkou roli. Projekty jsou částečně financovány z MPO a částečně i z MŽP.

Jaký je vztah mezi akademickou sférou, tedy Akademií věd ČR, vysokými školami a ČGS?

Vysoké školy se řídí vysokoškolským zákonem, AV ČR pracuje ve svém vlastním režimu podle zákona o Akademii věd. My jsme výzkumná instituce a spadáme pod svého zřizovatele, tedy MŽP. Nicméně každá z těchto institucí zpracovává svůj výzkumný záměr, který je posléze posuzován Ministerstvem školství. To by mělo zajistit, že se jednotlivé výzkumné činnosti nebudou překrývat. To je institucionální stránka. Po stránce kolegiální a profesní jsou vztahy výborné. Spolupracujeme s přírodovědeckými fakultami, s Technickou univerzitou – Vysokou školou báňskou, s ústavu Akademie věd, ať už je to Geologický ústav, Geofyzikální ústav, ale i třeba Botanický ústav, se kterým máme podaný společný projekt na vytvoření badatelského centra se zaměřením na výzkum v Antarktidě. S Geofyzikálním ústavem zase chystáme projekt společného badatelského centra zaměřeného na studium hlubinné stavby a procesů v úrovni litosféry a astenosféry.

S jakými největšími problémy se ČGS setkává? Peníze? Např. výzkum hlubinné stavby je velmi drahý...

Ano, dovedli bychom si představit, jak využít ve výzkumu mnohem více peněz. Ale hlavní problém této instituce je v tom, že její fungování je založeno na nadšenectví odborníků, kteří v ní pracují proto, že je těší zabývat se odbornými tématy, která je třeba řešit. Tento stav není dlouhodobě udržitelný. Finanční podmínky jsou tu totiž velmi nepříznivé – jsme odborné pracoviště, kde převažují vysokoškoláci, a často i nadstandardně kvalifikovaní vysokoškoláci, nicméně průměrný plat zde prakticky odpovídá celostátnímu průměru. A myslím, že to rozhodně není v pořádku. Za kvalifikovanou práci je třeba adekvátně platit. Tuto premisu musí akceptovat i státní sféra, jinak se vyšší kvality práce nikdy nedobere. Naším hlavním problémem je tedy zajistit větší odměny pro naše pracovníky. Naráží to ale na problém statutu příspěvkové organizace, která má stanovený příspěvek a v rámci něho mzdové limity. My se můžeme snažit na externích projektech a grantech vydělat více peněz, které se pak mohou promítnout i do výše odměn, ale fakt je, že příspěvková organizace by v zásadě měla končit s hospodářským výsledkem blízkým nule. Můžeme sice kladný hospodářský výsledek převést se souhla-

sem zřizovatele do fondu odměn a z toho potom zvyšovat průměrný plat, ale principiálně správné řešení to není, protože stát by mohl klidně říci, že máme-li tak dobrý výsledek, může nám dát napříště nižší příspěvek. MŽP má samozřejmě zájem na tom, aby geologická služba fungovala v co nejlepších podmínkách a určitou výši kladného hospodářského výsledku toleruje, ale není to motivující systém.

Jsou peníze jediným problémem?

Ne, tím dalším je vnímání geologické služby veřejností. Musíme se více věnovat informování veřejnosti o tom, jaká je práce geologické služby a proč si ji má společnost platit. Např. v řadě zemí střední Ameriky se vlády rozhodly před časem geologickou službu zrušit jako nepotřebnou instituci, ale po patnácti letech tam zjistili, že krize, které vznikají z neřešených přírodních rizik, jsou příliš velké, a geologické služby znovu zřizují. Musíme lidem vysvětlit, že každá vyspělá země má geologickou službu, která státní správě zajišťuje odborné informace. Situace se ale zlepšuje, v poslední době jsme měli několik vystoupení v médiích a měla vždy dobrý ohlas.

Dalším problémem je přístup k čerpání finančních zdrojů z Evropské unie. To se v minulých letech dařilo spíše v ojedinělých případech a souvisí to i s tím, jak jsou v EU formulovány priority. A protože do budoucna není možné očekávat více finančních zdrojů ze státního rozpočtu, zdá se slibnější získávat peníze z Evropské unie, ale s tím tu není velká zkušenost. Chceme se pokusit v soutěži o evropské financování uspět.

Na jaké typy projektů chcete tyto peníze získat?

Jde o projekty, které se zabývají přírodními riziky, podzemní vodou, půdou a jednou z priorit se jeví i globální monitorování životního prostředí, do kterého patří i geologické výstupy. Neznamená to ovšem geologické mapování v klasickém smyslu, ale spíše interpretaci satelitních a leteckých snímků, záznamů pořízených v různých vlnových spektrech a současně i data získaná pozemním výzkumem.

Na internetových stránkách máte stále uvedeno staré geologické heslo „Mente et maleo“, tedy „Myslí a kladivem“, ale je dnes práce geologa vůbec ještě o tom kladivu? Nejde v současné době spíše než o terénní výzkum o propojení už dříve získaných informací?

Přesně tak. Práce geologů se za poslední léta značně proměnila. Ceníme si kontinuity, kterou máme od roku 1919, ale ze zmíněného hesla už platí hlavně ono „mente“. Geologické kladivo je už dávno překonaný nástroj. Odběr vzorků, ke kterému se užívá, je jen začátek poznání a navazuje na něj celá řada metod, namátkou od strukturní geologie v makro- i mikroskopickém měřítku, fázovou petrologii až po biogeochemii, izotopovou geochemii či mikropaleontologii, a na to vše pak navazují informační technologie. Většina těchto metod vyžaduje velmi nákladné přístrojové vybavení. Pokrok geologie dnes spočívá v tom, že se geologické vzorky zkoumají

pokročilými chemickými a fyzikálními metodami. Geologické procesy se porovnávají s výsledky matematických modelů. Přechod od klasické geologie k těmto exaktním vědám aplikovaným na geologické materiály a problémy je jednoznačný. Získaná data jsou uchovávána v desítkách více či méně provázaných databází, např. geologických map různých měřítek, radonového nebezpečí, databázích litogeochemie, hydrogeochemie, geochronologie nebo geologicky významných lokalit. Vize, ke které bychom chtěli dospět, vypadá tak, že máte digitální geologickou mapu a k ní jsou přes geografické souřadnice referenčně provázána data všech možných typů, která charakterizují danou lokalitu. Lze tam tedy najít např. chemické složení hornin, údaje o radio- genním datování hornin, strukturní měření, stratigrafické údaje, zkrátka komplexní informace.

Tyto databáze dává dohromady Česká geologická služba?

Ano, a kromě nás je tady ještě Česká geologická služba – Geofond, která má další, navazující databáze, například vrtné prozkoumanosti i jednotlivých vrtů, hydrogeologických objektů, hmotné dokumentace, surovinový informační systém, archiv nepublikovaných zpráv, registry sesuvů, poddolovaných území a hlavních důlních děl. Obě instituce velmi úzce spolupracují a v současné době připravujeme projekt na propojení těchto databází.

Jaký je vlastně vztah ČGS a Geofondu?

Organizačně jsme dvě instituce. My jsme výzkumná příspěvková organizace a Geofond je organizační složka státu. Osobně jsem přesvědčen o tom, že tyto dvě organizace by se měly spojit. Jejich spojení ale naráží na problémy z hlediska Ministerstva financí a zákona o státním majetku, který tuto proceduru nijak nepředpokládá. V zákoně je např. ustanovení, že není možné měnit předmět činnosti příspěvkové organizace nebo k ní přičlenit jinou organizaci. Jednání MŽP s Ministerstvem financí se vedou již dlouho, ale zatím nemáme stanovisko, které by umožnilo propojení jednoduše udělat.

Co považujete za největší úspěchy ČGS v posledních letech?

V roce 1997, kdy byly povodně a v důsledku nadměrných srážek se aktivovalo velké množství sesuvů hlavně ve flyšových Karpatech na Moravě, zasáhla geologická služba skutečně ukázkovým způsobem. Kategorizovala všechny sesuvy a vydávala rozhodující stanoviska při rozdělování peněz na stabilizace a sanace těchto sesuvů. Dále v posledních čtyřech letech hraje ČGS významnou roli při posuzování sanací ekologických škod, protože slouží jako expertní podpora odboru ekologických škod na MŽP, který rozhoduje o financování těchto sanací. Geologická služba, která má experty a znalost terénu, poskytuje podklady např. pro rozhodování, zda je nutné zvýšit rozpočet nějaké akce či nikoli. V posledních letech má výrazné úspěchy i v zahraničí, kde realizuje projekty zahraniční rozvojové pomoci. Pro-

jekty jsou přijímacími zeměmi velmi kladně oceňovány a jsou i dobře hodnoceny na našem Ministerstvu zahraničních věcí.

V čistě badatelské sféře má ČGS úspěchy v podobě řady významných publikací, které byly zveřejněny renomovanými mezinárodními časopisy v oblasti geologických věd a životního prostředí.

Za veliký úspěch lze považovat celkový přerod této instituce během 90. let, kdy z původního výzkumného ústavu vznikla skutečná státní geologická služba, která vychází z výzkumu a svými výstupy naplňuje potřeby státu. Oproti geologickým službám jiných vyspělých států se liší jen tím, že pod ni nespádá kompletní správa všech geologických databází a fondů.

Kam by ČGS měla směřovat do budoucna? Myslíte, že už je kompletně dobudovaná, nebo bude třeba něco změnit?

O tom zde nyní hodně diskutujeme. Myslím, že geologická služba má ambici stát se skutečně ústřední institucí v české geologii, která má veliký vliv na úroveň geologických věd vysokých škol i ústavů Akademie věd. Je ale velice důležité, aby byl akceptován fakt, že je to svojí podstatou výzkumná instituce, protože právě

erudice v oblasti výzkumu umožňuje poskytovat kvalitní expertní podporu státní správě. Není možné ČGS zredukovat jen na instituci, která by se nezabývala výzkumem a jen se snažila dodávat posudky pro ministerstva, protože to by znemožnilo její další rozvoj a udržení její odborné úrovně. Je nutné posílit její postavení v rámci evropských geologických služeb. Našimi nejsilnějšími partnery jsou francouzská a britská geologická služba, a to jsou instituce, které se kompletně adaptovaly na reálné podmínky, které v Evropě existují. Zjistili, na jaká témata je možné získat financování, a na tato témata se tam geologické služby přeorientovaly. Myslím, že i pro nás je to jediná možná cesta, jak geologickou službu rozvíjet a jak zvyšovat její odbornou úroveň. Naše projekty zkrátka musí vycházet ze společenské poptávky. V obecné rovině není moje vize nikterak extravagantní: představuji si ČGS jako moderní instituci, v níž pracují špičkoví odborníci za plat, který umožňuje vzdělanému člověku důstojný život pro jeho rodinu; jako instituci, která odborně obstojí v mezinárodním srovnání a jako instituci, která je schopna kvalitně plnit všechny úkoly, jež před ní staví naše společnost.

Děkuji za rozhovor.

Posuzování vlivů plánovaného meziskladu vyhořelého paliva v Temelíně probíhá

Vyhořelé jaderné palivo z Jaderné elektrárny Temelín (ETE) se v současnosti dočasně skladuje v bazénu ETE. Jeho kapacita vydrží ještě do roku 2013. Do té doby bude ale nutné postavit pro vyhořelé palivo nový mezisklad. Veřejnost měla do poloviny září možnost připomínkovat příslušnou dokumentaci EIA.

Mezisklad by měl mít kapacitu 1370 t vyhořelého paliva (pro 30 let provozu ETE) a měl by být provozován 60 let. Navrhované řešení meziskladu ETE je obdobné jako u meziskladu elektrárny Dukovany (EDU), který od roku 1995 funguje bez jakýchkoliv komplikací.

Záměr vybudovat mezisklad v areálu ETE oznámila společnost ČEZ MŽP v červenci loňského roku. Ministerstvo o tom na základě dvojstranných dohod a Espoo úmluvy informovalo vzápětí své rakouské a německé partnery a zahájilo proces posuzování vlivů stavby na životní prostředí (EIA). Protože Rakousko projevilo zájem se na posuzování zúčastnit, probíhá proces EIA mezistátně (podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a Espoo úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahující hranice států).

Dokumentaci EIA k plánované stavbě získalo MŽP od ČEZ 26. července 2004. Do dokumentace je možné nahlédnout v Informačním systému EIA na internetových stránkách Českého ekologického ústavu (<http://www.ceu.cz/eia/is>) a na stránkách MŽP (<http://www.env.cz/EIA>, kód záměru MZP041). Do 16. září 2004 měl v souladu se zákonem každý právo posílat k dokumentaci své připomínky a vyjádření písemně MŽP, odboru posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC. Jedná se o první mezistátní posuzování

stavebního záměru na území ČR podle zákona č. 100/2001 Sb., které bude provedeno v plné šíři.

Aktuální stav příprav bilaterálních smluv se sousedními státy k Espoo úmluvě o posuzování vlivů na životní prostředí přesahující hranice států:

ČR – Německo: Většina kroků mezistátního procesu EIA je již v připravované česko-německé smlouvě oběma stranami dohodnuta. Jednání by měla být ukončena ještě v roce 2004. Proto se uskuteční setkání příslušné česko-německé pracovní skupiny 29. – 30. září.

ČR – Polsko: Jednání s Polskem začalo již v roce 1999. V roce 2002, kdy byl návrh smlouvy ve velmi pokročilém stádiu, však po rozsáhlých změnách na polském MŽP jednání začala prakticky od začátku. Ustanovení smlouvy jsou dnes opět z velké části dohodnuta. Příští pracovní setkání by se mělo uskutečnit ve Varšavě.

ČR – Rakousko: Bezodkladně poté, kdy vzešla v platnost novela zákona č. 100/2001 Sb. (ve znění zákona č. 93/2004 Sb.), byl návrh česko-rakouské smlouvy po zapracování připomínek MZV zaslán rakouské straně. Dokument i s novými rakouskými připomínkami bude podkladem pro expertní jednání, na které bude pozvána česká strana do Vídně.

ČR – Slovensko: Setkání se slovenskou stranou za účelem přípravy bilaterální smlouvy se uskutečnilo pouze jednou – v červenci 2002. Česká strana tehdy v krátké době zapracovala výsledky plodného jednání do návrhu smlouvy a zaslala je slovenské straně. Další setkání česko-slovenské pracovní skupiny pro přípravu bilaterální smlouvy se má uskutečnit na podzim tohoto roku.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

4. zasedání česko-polské Smíšené komise pro otázky spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí

Ve dnech 12.- 13. července 2004 se ve Špindlerově Mlýně uskutečnilo 4. zasedání česko-polské Smíšené komise pro otázky spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí. Zasedání Komise se uskutečňuje na základě Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí. Cílem zasedání bylo vyhodnocení spolupráce mezi oběma zeměmi a stanovení oblastí spolupráce na další období. Vedoucím české delegace byl ministr L. Ambrozek, polskou delegaci vedl náměstek polského ministra životního prostředí A. Mizgajski.

V úvodu setkání informovali vedoucí delegací o stavu životního prostředí a prioritách politik životního prostředí v obou zemích. Polsko vynakládá na ochranu životního prostředí 5 mld zlotých ročně, což tvoří 0,7 % HDP. 60 % těchto výdajů je financováno z fondů životního prostředí, které fungují jak na celostátní, tak regionální úrovni. Polsku se v průběhu 90. let podařilo výrazným způsobem snížit **znečištění ovzduší**. Úsporami spotřeby energie, modernizací technologií a zavedením kontrol došlo ke snížení emisí oxidu uhličitého, oxidu siřičitého (o 55 %) a oxidů dusíku (o 50 %). Prioritou Polska je v současné době splnění požadavků směrnice o čištění **městských odpadních vod**, kde má Polsko přechodné období do roku 2015. V tomto období předpokládá investice ve výši 10 mld. €. V současné době je v Polsku přibližně 83 % městského obyvatelstva a 10 % vesnického obyvatelstva napojeno na kanalizační systémy ČOV. Další pro-

Ministr L. Ambrozek a náměstek polského ministra životního prostředí A. Mizgajski podepisují program spolupráce

blematickou oblastí je nakládání s odpady a zejména komunálními odpady. V posledních patnácti letech došlo ke zdvojnásobení počtu skládek (cca 1000 v roce 2002). Polsko již zaslalo Evropské komisi seznamy území zařazených do soustavy Natura 2000. Pod směrnicí o ochraně volně žijících ptáků spadá 72 území o celkové rozloze 3312,8 tis. ha. Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin se vztahuje na 184 území

o celkové rozloze 1171,6 tis. ha. V této souvislosti poskytla polská strana mapu území soustavy v příhraničních oblastech a vyjádřila zájem na vzájemné koordinaci a konzultacích k vytváření a správě soustavy **Natura 2000**. V průběhu zasedání komise obě strany představily situaci v oblasti implementace směrnice o **emisním obchodování**. Polsko předpokládá, že národní alokační plán předá Evropské komisi v září 2004. Obě strany mají v dalším období zájem spolupracovat v oblasti **ochrany ovzduší** a **přeshraničního posuzování vlivů na životní prostředí**. V této souvislosti budou probíhat jednání k textu bilaterální smlouvy k realizaci Espoo úmluvy. Spolupráce bude pokračovat také v oblasti **geologie** a **inspekce životního prostředí**.

Na závěr zasedání podepsali vedoucí delegací protokol ze zasedání a program spolupráce na období 2004 – 2005, který obsahuje detailní popis společných aktivit.

Ing. Martin Salvét,
odbor Evropské unie

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
PRAHA 10, VRŠOVICKÁ 65

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ
ANTONÍNA ŠPÁTA

STROMY NEJSOU JENOM DŘEVO

24. ZÁŘÍ AŽ 29. ŘÍJNA 2004
VERNISÁŽ 23. ZÁŘÍ 2004 V 14 HODIN

**XXX. Mezinárodní filmový festival o životním prostředí,
přírodním a kulturním dědictví**

EKOFILM 2004

4. – 10. října 2004

Program festivalu

ČESKÉ BUDĚJOVICE

NEDĚLE 3. 10. 2004

18.00 – 20.00 Pozvánka na Ekofilm (promítání)
– Biologická fakulta JČU

PONDĚLÍ 4. 10. 2004

8.30 – 12.30 Promítání pro školy – Kino Kotva

17.00 **Zahájení festivalu**
– Náměstí P. Otakara II.

19.00 **Projekce filmů**
– Studentské divadlo SUD

ÚTERÝ 5. 10. 2004

8.30 – 12.30 Promítání pro školy
– Kino Kotva

14.00 – 16.30 Projekce festivalových pořadů
– Biologická fakulta JČU

16.30 **K pramenům Amazonky** –
doc. RNDr. Bohumír Janský, CSc.
– Biologická fakulta JČU

16.00 – 19.00 Projekce filmů z Ekofilmu
– Kino Kotva

20.00

Úžasný svět velryb

Promítání filmů Tanec modrých andělů a Cesta pod mrazivou vodou Antarktidy a povídání s autory a ochránci velryb Stevem L. Lichtagem, Miroslavem Hrdým a Markem Tominem.
– Kino Kotva

STŘEDA 6. 10. 2004

8.30 – 12.30 Promítání pro školy – Kino Kotva

14.00 **Ochrana přírody a krajiny kontra
aktivity obcí (panelová diskuse)**
– Magistrát města ČB

14.00 – 18.00 Projekce festivalových pořadů
– Biologická fakulta JČU

16.00 – 18.00 Projekce filmů z Ekofilmu
– Kino Kotva

19.00 **Host Steva L. Lichtaga: Hugo Habrman pod hladinou českých vod**
– Studentské divadlo SUD

ČESKÝ KRUMLOV

Státní hrad a zámek

STŘEDA 6. 10. 2004

12.00 Akreditace – Mincovna

ČTVRTEK 7. 10. 2004

8.30 – 12.30 Promítání pro školy – Kino J&K

9.00 – 18.00 Soutěžní a informativní promítání, promítání na přání, přehlídky filmů – Mincovna

14.00 **Trvale udržitelný rozvoj a lidské hodnoty (seminář)**
– Zrcadlový sál

19.30 **Setkání s filmovým tvůrcem Michaelem Havasem**
– Mincovna

PÁTEK 8. 10. 2004

8.30 – 12.30 Promítání pro školy – Kino J&K

9.00 -18.00 Soutěžní a informativní promítání, promítání na přání, přehlídky filmů Mincovna

14.00 **Veřejnost a chráněné druhy (seminář)**
– Zrcadlový sál

16.30 **Národní strategie ochrany biologické rozmanitosti (veřejné projednání)**

19.30 **Večer s režisérem Janem Svěrákem**
– Mincovna

SOBOTA 9. 10. 2004

9.00 -16.00 Soutěžní a informativní promítání, promítání na přání, přehlídky filmů – Mincovna

11.00 **Voda ve filmu (workshop)**
– Zrcadlový sál

16.00 **Setkání s rakouským tvůrcem Christianem Redingerem**
– Mincovna

19.00 **Slavnostní vyhlášení výsledků festivalu a předání cen**
– Maškarní sál

NEDĚLE 10. 10. 2004

9.00 – 13.00 **Přehlídka vítězných snímků z EKOFILMU 2004, projekce na přání, zakončení festivalu**
– Mincovna

Promítání a všechny pořady festivalu jsou určeny pro veřejnost.

VSTUP VOLNÝ

Změna programu vyhrazena
www.ekofilm.cz

Kontakty:

Ministerstvo životního prostředí,
RNDr. Jitka Radová, tel.: 267122432, fax. 267311496,
e:mail: ekofilm@env.cz, www.env.cz
AUVIEX, s.r.o., Perlitová 1820, 140 00 Praha 4,
Ing. Andrea Šulcová,
tel.: 241445165, 214445404, fax: 241445584,
e: mail: auviex@auviex.cz, www.auviex.cz

Ubytování a doprava: Infocentrum Český Krumlov,
tel. 380704622, www.ckrumlov.cz

Infocentrum České Budějovice,
tel. 386359480, www.c-budejovice.cz

Pro návštěvníky festivalu bude k dispozici doprava EKOBUSEM v průběhu festivalu. Informace a jízdní řád na internetu.-
www.ekofilm.cz

Místa konání

České Budějovice

Biologická fakulta JČU, Branišovská 31,
Kino Kotva, Lidická 2110, Magistrát města ČB,
nám. Přemysla Otakara II č. 1,2,
Studentské divadlo SUD, Hroznová 8

Český Krumlov

Státní hrad a zámek, Kino J&K, Špičák 134

První kolo příjmu projektů do OPI ukončeno

Dne 31. července skončilo přijímání žádostí do prvního kola Operačního programu Infrastruktura v rámci priority 3 – životní prostředí. Elektronicky se do systému pro podávání žádostí přihlásilo více než 800 potenciálních žadatelů, z čehož 113 žádostí splnilo předepsané podmínky.

Po prvotním vyhodnocení všech přijatých žádostí je zřejmé, že první výzva pro předkládání projektů do jednoho ze Strukturálních fondů EU byla velmi úspěšná. Finanční objem stávajících žádostí již teď překročil prostředky, které jsou z EU přidělené pro rok 2004. Nicméně konečný počet úspěšných projektů bude znám až po jejich vyhodnocení. Teprve pak bude znám tedy i finanční objem, který se na první výzvu vyčerpá a poté se stanoví termín pro vyhlášení výzvy další. **Konečné výsledky budou žadatelům oznámeny v polovině října tohoto roku.** Alokovaná částka pro léta 2004 – 2006 činí 142 milionů EUR.

Projekty byly důkladně posouzeny v prvním kole pracovníky Státního fondu životního prostředí (SFŽP) z technického, ekonomického a ekologického hlediska, vyhodnocené projekty (bodovým systémem) SFŽP předkládá podvýboru – životní prostředí (mezi-resortní složení odborníků na životní prostředí), který doporučí projekty týkající se životního prostředí řídicímu výboru (mezi-resortní složení odborníků na životní prostředí a dopravu), který již doporučuje výběr projektů jak ze sektoru životního prostředí, tak ze sektoru dopravy a svá doporučení předkládá řídicímu orgánu (Ministerstvo životního prostředí), který o projektech rozhodne.

Z hlediska vyhlášených opatření byl největší zájem o **vodní hospodářství** (88), které zejména zahrnuje budování a modernizace čistíren odpadních vod a zásobování obcí pitnou vodou. Druhým v pořadí bylo opatření pro **obnovu environmentálních funkcí území** (12), např. revitalizace vodních toků, obnova funkce pramenných oblastí a mokřadů. V rámci opatření na **zlepšování infrastruktury ochrany ovzduší** (10) přicházely žádosti hlavně na využívání šetrných technologií při spalování a na obnovitelné zdroje energie. Žádosti do programu **nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží** (3) se týkaly vybudování systémů sběru, recyklace odpadů a rekultivace a sanace starých ekologických zátěží.

„Velmi jsem přivítal, že nejvíce žádostí přišlo na obnovu infrastruktury ve vodním hospodářství, a to zejména z toho důvodu, že se blíží termín pro splnění závazku ČR vůči EU, který se týká právě čistíren odpadních vod. Do roku 2010 musí být vyhovující čistírky ve všech obcích nad 2000 ekvivalentních obyvatel, což znamená investice ve výši cca 70 miliard korun a tento zdroj finančních prostředků přispěje k jeho naplnění.“, říká Andrej Mudray, ředitel Státního fondu životního prostředí.

(tisková zpráva SFŽP)

Ministerstvo životního prostředí má pro fondy EU připraveny projekty za 18,7 mld. Kč

Dostatek kvalitních projektů pro Fond soudržnosti eviduje Ministerstvo životního prostředí. Celková částka, kterou Evropská komise na projekty tohoto fondu pro resort životního prostředí na léta 2004 – 2006 přislíbila, je zhruba 12 miliard korun. Finanční prostředky ovšem Česká republika získá pouze tehdy, budou-li k dispozici kvalitní projekty. Tento úkol se daří Ministerstvu životního prostředí ve spolupráci se Státním fondem životního prostředí ČR plnit, neboť jsou připravovány projekty s celkovou předpokládanou dotací Evropské unie ve výši 18,7 miliard korun. Již v dnešní době tedy převyšují předložené projekty o 6,7 mld. Kč prostředky nabízené Evropskou unií. Jsou zaměřeny především na budování čistíren odpadních vod a kanalizací.

„Vypracovat kvalitní projekt, který bude přínosem pro životní prostředí a zároveň splní i náročné administrativní požadavky, je poměrně složité. Právě proto věnujeme přípravě projektů a spolupráci s žadateli velkou pozornost. Vycházíme ze zkušeností z předstupního fondu ISPA, kde se ukázalo, že přípravu projektů není dobré podceňovat“, konstatuje náměstek ministra životního prostředí Tomáš Novotný.

Procento podpory z Evropské unie bude určeno až po schválení projektů Evropskou komisí, existuje však reálný předpoklad, že finanční prostředky na projekty Fondu soudržnosti budou nejen plně vyčerpány, ale oproti ostatním novým členským státům nebudou dokonce dostačující.

Fond soudržnosti navazující na předstupní finanční nástroj ISPA je určen členským zemím Evropské unie na podporu velkých infrastrukturních projektů v oblasti životního prostředí a dopravy. Soustředí především na projekty nad 10 milionů EUR. Mezi priority resortu životního prostředí patří zajištění množství a jakosti vod, nakládání s odpady, kvalita ovzduší a odstraňování starých ekologických zátěží. V současné době jsou projekty zaměřeny především na čištění městských odpadních vod – zde má Česká republika vyjednané přechodné období do konce roku 2010. Náklady na tuto oblast se odhadují na 60 – 70 mld. Kč.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Více informací na:
www.env.cz
www.sfzp.cz

Odbory ani zaměstnavatelé se Natury nemusejí bát

Českomoravská konfederace odborových svazů, Odborový svaz pracovníků geologie, hornictví a naftového průmyslu a Svaz průmyslu a dopravy ČR v srpnu shodně vyjádřily obavy, týkající se vyhlášených ptačích oblastí v rámci soustavy NATURA 2000. Bojí se, že se kvůli tomu zvýší nezaměstnanost, že se oblasti projeví negativně na veřejných rozpočtech a že budou znamenat brzdu rozvoje průmyslu a podnikání. Opakuje se i výtka, že Ministerstvo životního prostředí navrhuje vymezit ptačí oblasti na 20 % území rozlohy státu a že nařízení vlády neobsahuje žádné kompenzace za ztížení podnikání.

Tyto obavy jsou ale podle MŽP liché a k jejich naplnění nedojde. Návrh ptačích oblastí zahrnuje nikoli dvacet, ale 8,6 % rozlohy státu. Navíc z této plochy je již dnes 60 % chráněno. Ptačí oblasti tedy nově zahrnují pouze 3,44 % z celkové rozlohy republiky. Rozloha navrhovaných oblastí je v porovnání s dalšími evropskými zeměmi relativně nízká [1].

„Ochranný režim v ptačích oblastech je mnohem měkčí než ve stávajících chráněných územích,“ podotýká ministr Libor Ambrozek. O tom podle něj svědčí i to, že je možné, aby jimi procházely např. dálnice (případ D47) nebo se podařilo najít kompromis (R35 u Komárova). Ochranné podmínky se nevztahují na zastavěná a zastavitelná území obcí. Na souhlas orgánů ochrany přírody jsou vázány pouze činnosti, které mohou přímo nepříznivě ovlivnit zachování a obnovu ekosystémů významných pro druhy ptáků,

pro které je oblast vyhlášena, což požaduje evropská legislativa. O způsobu hospodaření v ptačích oblastech je také možné uzavřít s vlastníkem nebo nájemcem pozemku smlouvu; v takovém případě se žádný souhlas orgánů ochrany přírody již dále nevyžaduje. V případě, že by podmínky rozhodnutí o souhlasu omezily hospodaření na dotčeném pozemku, má vlastník ze zákona nárok na kompenzaci újmy.

„Jsem přesvědčen, že obavy, které předložily některé odborové svazy a Svaz průmyslu a dopravy, jsou liché a nic z toho, čeho se svazy obávají, se nestane,“ říká náměstek ministra životního prostředí Ladislav Miko. Naopak, další neexistence těchto oblastí může znamenat nebezpečí významného omezení dotací z evropských fondů v objemu desítek miliard korun ročně. „V každém případě se se zástupci všech těchto svazů rád sejdu a ještě před projednáním ve vládě si můžeme vzájemně vysvětlit případné nejasnosti,“ dodává Miko.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Další informace: <http://www.natura2000.cz>

[1] Navrhovaná plocha ptačích oblastí je v ČR nižší než v zemích srovnatelné velikosti jako je Rakousko s 14,7 % nebo Portugalsko s 9,4 %. V rozlohou menších státech je podíl ptačích oblastí na jejich území ještě vyšší, např. v Dánsku 22,3 %, Nizozemí 24,1 %, v Belgii 14,1 %. Z přistupujících států pak Slovensko navrhuje 28 %, Maďarsko 15 %, Slovinsko 24 %, Estonsko 14 %.

.....

Nevládní organizace varují před omezením soustavy Natura 2000

Sdružení Arnika, ZO ČSOP Veronica a Česká společnost ornitologická představily v červenci seznam nejvýznamnějších území, která by podle jejich názoru neměla chybět v konečném návrhu soustavy Natura 2000. Současně varovaly před snahou krajů a některých ministerstev o vyřazení některých území z návrhu soustavy Natura 2000, které by mohlo ČR přinést citelné sankce ze strany EU.

„Současný návrh evropsky významných lokalit považujeme za nedostatečný a budeme v Bruselu usilovat o jeho doplnění. U některých typů přírodních stanovišť je podle prvních odhadů chráněno méně než 10 % jejich celkové plochy v ČR. Evropská praxe přitom je, že se podle vzácnosti a významu chrání 40 – 100 % celkové plochy,“ uvádí Mojmír Vlašín z ZO ČSOP Veronica.

I tomuto neúplnému seznamu však hrozí výrazné omezení. S vyhlášením řady z nich nesouhlasí ministerstva a kraje z důvodu střetu s plánovanými aktivitami na jejich území.

„Podle evropských směrnic a rozsudků Evropského soudního dvora však nemají být při návrhu území brány v úvahu sociální a ekonomické požadavky. Ty se uplatní až v případě povolování konkrétních činností a aktivit v území,“ vysvětluje Vlastimil Karlík ze sdružení Arnika. „Pokud by některé z významnějších území bylo z těchto důvodů z návrhu vyřazeno, pokládali bychom to za závažné

porušení směrnic a informovali bychom v tomto smyslu Evropskou komisi,“ dodává.

Návrh ptačích oblastí pokládají naproti tomu nevládní organizace za dostatečný, proces vyhlášení však může ještě leccos změnit. Bylo navrženo 41 ptačích oblastí a v současnosti probíhají mezeřisortní řízení, ve kterých se připomínají návrhy vládních zařízení. Těmi mají být ptačí oblasti zřízeny. Zatímco na úrovni regionů došlo k vypořádání většiny připomínek, nyní se ukazuje, jak velké je nepochopení celého konceptu soustavy Natura 2000 ze strany některých ministerstev. Česká republika se zavázala vyhlásit ptačí oblasti ještě před vstupem do EU a je jednou ze tří nových členských zemí, které tento závazek ještě nesplnily, na což již Evropská komise upozorňuje. „Snaha vyloučit některé lokality nebo účelově změnit jejich hranice by vedla k porušení směrnic Evropských společenství, které jsou převedeny do platného znění zákona o ochraně přírody a krajiny. Jak ukazují dosavadní rozsudky Evropského soudního dvora, členské státy nemohou počítat s tím, že se při obcházení evropských směrnic vyhnou znatelným postihům,“ uvádí David Lacina z České společnosti ornitologické.

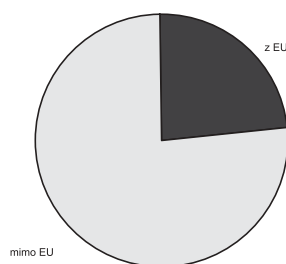
(společná tisková zpráva Sdružení Arnika, ZO ČSOP VERONICA a České společnosti ornitologické)

Legislativní změny v oblasti dovozu a vývozu chráněných živočichů

CITES je oficiálně používaná zkratka Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora). Účelem úmluvy CITES je postavit mezinárodní obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin pod společnou kontrolu všech zemí světa, aby se docílilo jejich efektivní ochrany před úplným vyhubením.

Podle stupně ohrožení jsou rostliny i živočichové členěni do celkem tří kategorií (CITES I, II, III). K úmluvě již přistoupilo více než 160 zemí světa. Česká republika je členskou zemí Úmluvy od 1. 1. 1993.

Kontrolované zásilky – letiště Ruzyně 3. 2. 2003 – 30. 4. 2004

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie platí v naší republice nový zákon o CITES. Předpisy EU jsou nadřazeny národní legislativě, zákon č. 100 pouze upravuje aplikaci těchto předpisů na legislativu České republiky. Nová legislativa je velmi složitá a pro běžné občany nyní prakticky neznámá.

V současné době platí tato zákonná nařízení:

- 1) nařízení Rady č. 338/97/ES – základní předpis
- 2) nařízení Komise č. 1808/2001/ES – prováděcí předpis
- 3) nařízení Komise č. 1497/2003/ES – přílohy A, B, C, D
- 4) nařízení Komise č. 349/2003/ES – pozastavení dovozu některých druhů do EU
- 5) zákon č. 100/2004 Sb. – národní prováděcí předpis
- 6) vyhláška č. 227/2004 Sb. – prováděcí vyhláška k zákonu

Charakteristika změn v oblasti CITES pro ČR

V oblasti CITES je legislativa EU podstatně přísnější než samotná úmluva CITES. Zavádí například nové členění do příloh:

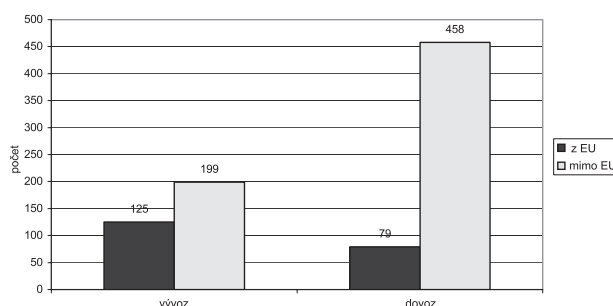
- příloha A zahrnuje kategorie CITES I a některé druhy kategorie CITES II
- příloha B zahrnuje druhy kategorie CITES II a některé druhy kategorie CITES III
- příloha C zahrnuje druhy kategorie CITES III
- příloha D zahrnuje některé druhy živočichů a rostlin, které nejsou zařazeny do kategorie CITES, ale jejichž dovoz je EU monitorován

V přílohách A, B, C se vyskytují také některé druhy živočichů a rostlin, které nejsou zařazeny do CITES,

ale EU považuje za nutné je chránit (např. evropské druhy).

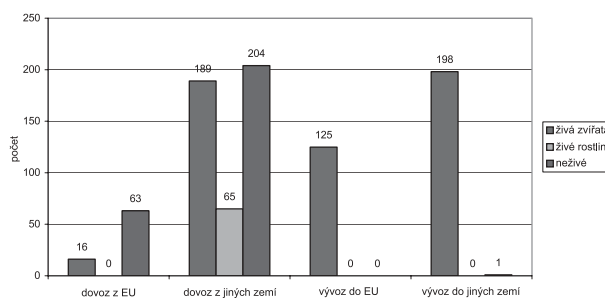
Kromě druhů živočichů a rostlin zařazených do příloh se legislativa EU vztahuje také na obchod s některými výrobky z tuleňů a kytovců a obchod s kožšinami ze zemí, které používají k lovu náslapné pasti.

Kontrolované zásilky ze zemí EU a mimo EU – letiště Ruzyně 3. 2. 2003 – 30. 4. 2004

Pro dovoz a vývoz exemplářů jsou nyní používány nové CITES doklady. Obecně platí, že pro **druhy A a B je nutné dovozní a vývozní povolení a pro druhy C a D tzv. oznámení o dovozu**, které vyplňuje sám dovozce. Formuláře jsou k dispozici na hranič-

Kontrolované zásilky – letiště Ruzyně 3. 2. 2003 – 30. 4. 2004

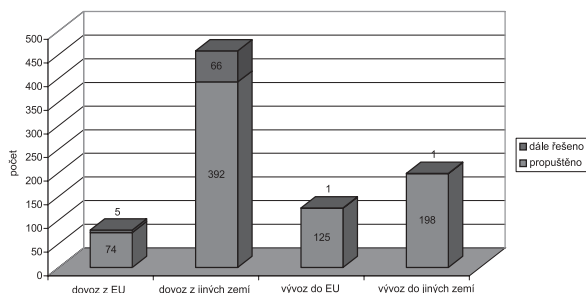
ních přechodech a na Ministerstvu životního prostředí ČR a řádně vyplněné se předkládají na celnici.

Zcela nově nyní platí **zákaz obchodního využívání druhů z přílohy A**. Znamená to, že veškerý nákup, prodej, výměna, vystavování za peníze, inzercie a podobné aktivity jsou pro druhy A zakázány. Z tohoto zákazu může krajský úřad za určitých okolností (průkazný odchov v zajetí, vědecké účely apod.) udělit výjimku a vlastník exempláře dostane potvrzení o této výjimce (nový typ dokladu, platný

v celé EU). U exemplářů druhu A je na povolení z MŽP vázáno i pouhé jeho přemístění v rámci EU.

Stále **platí povinná registrace** (platná pouze na území České republiky), tj. každý exemplář určitého druhu musí mít svůj registrační list. Tyto exempláře je nutné nezaměnitelně označit. Počet druhů, pro něž je registrace povinná, se snížil.

Poměr problémových zásilek – letiště Ruzyně
3. 2. 2003 – 30. 4. 2004

Nově byla **inspekci a celním orgánům dána možnost podezřelý exemplář zadržet** do doby ověření údajů, správného určení apod. Pravomoc zabavit exemplář byla udělena již pouze inspekci.

Došlo také k navýšení maximálních hodnot udělovaných pokut, a to za přestupky až na 200 000 Kč, za správní delikty do 1 500 000 Kč. Také byly nově upraveny skutkové podstaty porušení zákona, z nichž některé byly nově zavedeny.

Od 1. 5. 2004 jsou všechny zásilky živých zvířat ze zemí mimo EU odbavovány přes speciální veterinární objekt. Přímou v prostorách letiště v Praze – Ruzyni se nachází detašovaná kancelář ČIŽP, odkud inspektoři provádějí kontroly zásilek spolu s celníky. Protože cílem všech kontrolních orgánů je zjednodušit kontrolní práci, zkrátit čas odbavování a snížit stresové zatížení zvířat opětovnými kontrolami, jedná se v současné době o zavedení společné kontroly veterinářů, celníků a inspektorů ČIŽP, která by probíhala v tomto objektu najednou. V jednání je také výstavba velkého záchranného centra v Praze v blízkosti ruzyňského letiště, kam by bylo možné umisťovat zabavené exempláře.

Eva Rolečková,
tisková mluvčí ČIŽP

Program ozdravění vod Máchova jezera začíná mít konkrétní podobu

Dne 17. 8. 2004 proběhlo veřejné zasedání zastupitelstva města Doksy. Hlavním bodem byla nepříznivá situace týkající se kvality vody v Máchově jezeře. Jednání se zúčastnili i pozvaní zástupci vlastníka – státní Agentury ochrany přírody a krajiny ČR – a některé další subjekty – Rybářství Doksy s.r.o., Povodí Ohře s.p. a další. Přítomna byla zhruba i stovka místních občanů.

Máchovo jezero trpí v posledních letech nadměrným rozvojem některých druhů sinic, které jsou toxické a nebezpečné pro lidské zdraví. Důvodem je vysoká zásoba živin v sedimentech na dně nádrže, především fosforu. V druhé polovině 20. století bylo totiž Máchovo jezero využíváno pro intenzivní chov ryb a hnojeno superfosfáty. Také používání pracích prášků obsahujících fosfor a následné nedostatečné čištění odpadních vod sehrálo svou roli. V kombinaci s organickým znečištěním v posledních desetiletích došlo k uvolňování fosforu ze sedimentů a vytvoření optimálních podmínek pro rozvoj sinic. Zákaz koupání, který na základě vysokého výskytu nebezpečných druhů těchto mikroskopických rostlin vyhlásili na této lokalitě hygienici již v červnu letošního roku, se negativně odrazil na příjmech z turistiky a řada místních firem stojí před ekonomickým krachem.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR převzala Máchovo jezero od Pozemkového fondu před rokem a čtvrt. Důvodem byl zvýšený zájem státní ochrany přírody o celou rybniční soustavu, na které se nachází

např. Národní přírodní rezervace Novozámecký rybník nebo Břehyně – Pecopala a řada dalších zvláště chráněných území. Od té doby ve spolupráci s vedením města Doksy, Rybářstvím Doksy s.r.o., odborníky z treboňské firmy ENKI o.p.s. a dalšími subjekty připravuje kroky vedoucí k ozdravění vod Máchova jezera.

Tato opatření lze rozdělit zhruba do tří skupin. V první řadě je nutné zabránit vnášení dalších živin do Máchova jezera vyčištěním všech splaškových a odpadních vod z Doks. Na této fázi již vedení města intenzivně pracuje. Návazně se po vypuštění jezera, které je plánováno na letošní podzim, začne připravovat projekt na odbahnění, které bude ovšem nesmírně nákladné. Proto se bude Agentura ochrany přírody a krajiny snažit využít finanční zdroje z evropských fondů. Třetí skupina se týká tzv. doplňkových opatření, jako jsou využití dravých ryb pro tlumení populace ryb karpovitých, které způsobují přerývání dna a uvolňování živin, nebo vysazení určitých rostlin, které na sebe mohou navázat živiny a tím konkurují škodlivým druhům sinic. Celý projekt na ozdravění vod Máchova jezera přitom spojuje zájmy ochrany přírody a rekreace v tomto území.

Ing. Martin Dušek,
ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR,
Bc. Zdeněk Krenický,
starosta města Doksy

Dvanáct finalistů soutěží o titul Strom roku 2004

Nadace Partnerství pořádá letos třetí ročník celostátní ankety o nejsympatičtější strom České republiky. Smyslem je motivovat lidi, aby si více všímali krásných stromů okolo sebe, a přimět je k lepšímu vztahu k prostředí, ve kterém žijí.

Z několikaleté zkušenosti vyplývá, že právě prostřednictvím nekonfliktních témat, jakým jsou stromy, je možné lidi přivést k většímu zájmu o problémy životního prostředí. Hlavními partnery ankety jsou Ministerstvo životního prostředí, Fórum dárců a Týdeník Květy.

Z 87 návrhů od jednotlivců, spolků, škol i obcí vybrala odborná porota 12 finalistů. Nejdůležitějším kritériem při výběru byla autentická osobní výpověď, příběh stromu a jeho význam pro dané místo.

O tom, který strom se stane Stromem roku 2004, rozhodne veřejnost. Hlasovat pro svého favorita je letos možné od 1. července až do 10. října prostřednictvím dárcovské SMS. Dárcovská SMS je nový průhledný způsob, jak darovat menší finanční částky neziskovým organizacím, a pomoci tak dobré věci. Přitom anketa Strom roku je mezi všemi projekty dárcovské SMS zatím jediná, jejíž výtěžek bude věnován ekologickým projektům. Stačí na www.stromzivota.cz vybrat svého favorita a podle čísel jednotlivých stromů odeslat dárcovskou sms s textem DMS STROM1, DMS STROM2....DMS STROM12 na číslo 87777. K tarifní ceně za každou SMS bude připočtena částka ve výši 30 Kč plus DPH, z toho 27 Kč je určeno do veřejné sbírky na stromy Adoptujte strom! na projekty výsadby stromů.

Slavnostní vyhlášení výsledků ankety proběhne 22. října u příležitosti oslav Dne stromů v Brně v kulturním centru Semilasso. Ceny vítězům předá ministr životního

Manželé Šimonovi prožili s jírovci celý život. Foto Petr Francán.

prostředí, pod jehož záštitou anketa probíhá. Odměnou pro vítězný strom bude jeho odborné dendrologické ošetření.

Z historie ankety

Myšlenka pořádat anketu o „stromového sympatáka“ vznikla v Brně v roce 2000. Pořádání ankety navazovalo jednak na prvorepublikové aktivity okrašlovacích spolků, jednak na aktuální aktivity regionálního sdružení Českého svazu ochránců přírody v Brně. V prvním ročníku v roce 2000 zvítězil nejstarší strom města Brně, Bystřická lípa, oblíbenec štamgastů tamní hospůdky a lokálních patriotů. V roce 2001 zvítězil platan v areálu Nemocnice u sv. Anny v Brně.

V roce 2002 vyhlásila poprvé Nadace Partnerství celostátní anketu Strom roku. První rok se sešlo v nadaci 135 návrhů a ve finále hlasovalo necelých 1400 lidí. Svými hlasy rozhodli,

že vítězem se stal Popovský jasan, mohutný strom u zaniklé vesnice Popov nedaleko Jáchymova, který nebyl dosud chráněn jako památný. Na jaře 2003 byl strom odborně dendrologicky ošetřen zahradnickou firmou Eden a u stromu byly uspořádána malá slavnost. V roce 2003 se Stromem roku stal buk u kostela v Jihlavě, jenž obdržel 6064 hlasů díky podpoře a úsilí žáků místního gymnázia. V loňské anketě hlasovalo celkem 26 454 lidí z celé České republiky.

Podrobné informace o akci najdete na www.stromzivota.cz

Kontakty: Mgr. Jakub Kašpar – ředitel odboru vnějších vztahů Ministerstva životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel.: 267 122 040, 724 175 927, e-mail: Jakub_Kaspar@env.cz, www.env.cz

Michal Veselý – koordinátor programu Strom života Nadace Partnerství, Panská 7, 602 00 Brno, tel.: 542 422 761, e-mail: strom.zivota@ecn.cz, <http://www.stromzivota.cz>.

Ministr Ambrozek navštívil CHKO Pálava

Ministr Ambrozek při besedě s manželi Gutierrezovými

Ministr Ambrozek na obhlídce zkušebního ropného vrtu v Klentnici
Foto Václav Šálek

Ministr životního prostředí Libor Ambrozek se přijel 26. srpna 2004 na Pálavu osobně přesvědčit o tom, zda sanace bývalých vojenských objektů na Děvině proběhla podle vydaného rozhodnutí ministerstva. Odstraňování sutin někdejších armádních budov pomocí vrtulníků probíhalo od poloviny září a trvalo celkem tři dny. Vrtulník se nad Děvin musel vznést asi 200x a odstranil více než 400 tun nákladu. Jednoznačně jde o dobrý příklad spolupráce mezi ochránci přírody a armádou, protože se doposud podobné opatření k odstraňování sutin pomocí vrtulníku v rezervaci v takovém rozsahu neuskutečnilo. Jiný způsob jejich odklizení však neexistoval. Práce byly hrazeny z kapsy Vojenské ubytovací a stavební správy Brno. Náklady byly asi dvakrát vyšší, než jaké by bylo nutné vynaložit při použití nákladních vozů. Příjezdová komunikace k bývalým armádním objektům je však v tak špatném stavu, že by se k němu těžká technika nedostala. Díky vrtulníkům tak práce nepostihly unikátní přírodu nejceněnější rezervace pálavské oblasti. Konečným odstraněním sutin se definitivně vyřešil jeden dlouhotrvající problém ochrany přírody, a to ke spokojenosti všech zúčastněných subjektů - Armády ČR, Českých radiokomunikací, a.s., které na Děvině dále provozují televizní vysílač, i ochránců přírody.

Při své cestě na Pálavu si pan ministr prohlédl také průzkumný vrt Moravských naftových dolů Hodonín

u obce Klentnice. Vrt by měl v hloubce asi 2,7 km pod rezervací Děvin potvrdit ložisko plynu a jeho činnost by měla být ukončena se všemi vnějšími projevy do konce roku 2004. V případě potvrzení ložiska v předpokládaném rozsahu zde bude pak zahájeno řízení o povolení čerpání plynu, které by mohlo probíhat i několik následných let. Při negativním ověření ložiska se lokalita uvede do původního stavu (pole) a těžaři Pálavu opustí.

V sousedním Pavlově se ministr nakonec sešel s ředitelem nikaragujského Institutu pro teritoriální studia (INETER) Claudiem Gutierrezem. Důvodem jeho návštěvy v České republice, a tedy i na Pálavě, byla konkretizace dalšího pokračování již desetileté spolupráce obou zemí v rámci projektu Rozvojové pomoci. Ministerstvo životního prostředí České republiky je již od roku 1997 garantem projektu na zhodnocení geologických podmínek v okolí větších měst v Nikaragui, jehož výsledky jsou nepostradatelné při prevenci ničivých událostí a minimalizaci následků přírodních katastrof. Ředitele INTERERu na Mikulovsku doprovázela jeho manželka Nydia Gutierrez, která je ředitelkou nikaragujského Národního parku Masaya, který zdobí zejména aktivní sopka.

Jiří Matuška
Správa ochrany přírody
vedoucí Správy CHKO Pálava

Okresy stále existují

Ve Zpravodaji MŽP 7/2004 v článku zpracovaném odborem ekologických škod MŽP *Informace o postupu sanací ekologických škod po Sovětské armádě v r. 2003* se mnohočetně používá termín **bývalý okres**. Např. obec Ralsko, bývalý okres Česká Lípa, obec Milovice, bývalý okres Nymburk, obec Luštěnice, bývalý okres Mladá Boleslav atd.

Dovoluji si tímto upozornit na Vyhlášku MV č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy ze dne 31.12. 2002, vycházející ze zákona č. 36/1960 Sb. o územním členění státu ve znění zákona

č. 320/2002 Sb. Reforma veřejné správy sice zrušila okresní úřady, ale okresy jako takové jsou nadále součástí základního územního členění státu. Obec Luštěnice se nadále vyskytuje v okrese Mladá Boleslav.

(Ve zmíněné vyhlášce je přesně uvedeno, do kterého okresu která obec spadá. Zároveň se v ní území okresů vymezuje výčtem obcí a vojenských újezdů, které dotýčný okres tvoří. Seznam obcí s příslušnými okresy tvoří přílohu vyhlášky - pozn. red.)

Ing. Jaroslav Misík,
vedoucí OŽP magistrátu
města Mladá Boleslav

Základní prioritou je ochrana klimatu

Základní prioritou resortu životního prostředí v následujících dvou letech funkčního období české vlády bude ochrana klimatu. 7. září to řekl na tiskové konferenci ministr životního prostředí Libor Ambrozek. „Důsledky globálních klimatických změn mohou být katastrofální. Můžeme se ale bránit, například širším využíváním domácích obnovitelných zdrojů energií a efektivnějšími technologiemi,“ říká ministr Ambrozek.

Klimatické změny se projevují řadou dramatických událostí – od častějšího výskytu tornád či vichřic až po rozsáhlá sucha nebo naopak povodně. Dochází nejen ke značným materiálním ztrátám, ale i ke ztrátám na lidských životech. Většina zemí světa se proto snaží omezovat svou produkci oxidu uhličitého a dalších plynů, které ke klimatickým změnám přispívají. Velká Británie například už avizovala, že ochrana klimatu bude prioritním tématem půlroku jejího předsednictví v Evropské unii (od července do prosince 2005).

Ke své spoluodpovědnosti se podle Ambrozka musí přihlásit také Česká republika. Na jeho návrh obsahuje programové prohlášení vlády řadu konkrétních nástrojů, které mají naše „skleníkové emise“ snížit. Současně pomohou zvýšit konkurenceschopnost české ekonomiky, přinesou nová pracovní místa a přispějí k rozvoji venkova. Jejich prosazení patří ke klíčovým prioritám Libora Ambrozka v následujících dvou letech do konce funkčního období vlády.

Obnovitelné zdroje energie a alternativní paliva

V řadě oblastí stále zaostáváme za ostatními evropskými státy. Energetická náročnost české ekonomiky je příliš vysoká [1], což poškozuje konkurenceschopnost našich výrobků. Ve využívání obnovitelných zdrojů energie jsme rovněž velmi pozadu. Teprve nesměle začínáme zaplňovat prostor pro využívání obnovitelných zdrojů energie v průmyslu a v domácnostech, či v pěstování energetické biomasy a následné výrobě biopaliv. Rychlejší rozvoj v těchto oblastech by přitom představoval hned několikrát zisk – nová pracovní místa v perspektivních oborech a zejména na venkově, nižší závislost na dovozu paliv, méně toxických odpadů, méně emisí oxidu uhličitého a dalších škodlivin.

Poslanecká sněmovna právě projednává vládní návrh zákona o podpoře výroby elektřiny a tepelné energie z obnovitelných zdrojů. Bude-li zákon (upřesněný komplexním pozměňovacím poslaneckým návrhem) schválen, budou moci podnikatelé pokračovat bez omezení v dnešním modelu povinného výkupu s pevnými výkupními cenami. Zákon přitom dá možnost dlouhodobé garance stability těchto cen. Nebo mohou výrobci zvolit liberálnější schéma zelených bonusů, které jim zajistí vyšší výnos za prodanou jednotku vyrobené elektřiny, ale vyžaduje také více úsilí z jejich strany.

MŽP ve spolupráci s dalšími subjekty připravuje také vlastní iniciativní materiál k podpoře alternativních paliv v dopravě. Nárůst znečištění z dopravy je nezbytné zastavit, navíc využití pěstované biomasy pro výrobu pohonných hmot znamená velkou příležitost pro české zemědělce a celý venkov. O některých dílčích opatřeních již vláda jednala. Na svém zasedání

1. září stanovila minimální kvótu na výrobu bioetanolu pro jeho přimíchávání do benzinů ve výši 2 miliony hektolitrů ročně. Ministerstva zemědělství, financí, dopravy a průmyslu a obchodu připravují zajištění podpory výroby bioetanolu pro přidávání do benzinů a metylesteru řepky a jeho přimíchávání do nafty.

Národní alokační plán a daňová reforma

Po mnohaměsíčním vyjednávání se zástupci průmyslu i ekologických organizací předloží MŽP vládě návrh Národního alokačního plánu k obchodování s povolenkami na emise oxidu uhličitého. Do konce roku 2004 by pak měl být schválen zákon o obchodování s emisemi. Vláda se totiž v programovém prohlášení zavázala k tomu, že také u nás, stejně jako v celé Evropské unii, bude obchodování zahájeno od roku 2005. Hlavním cílem těchto opatření je kompenzovat náklady zavádění nových šetrnějších technologií.

MŽP ve spolupráci s Ministerstvem financí připravují také návrh koncepce rozpočtové neutrální ekologické daňové reformy. Její konečnou podobu nyní doladují experti obou ministerstev. Podle zkušeností evropských zemí, které reformu zavedly (např. Švédsko, Nizozemí, Velká Británie, Itálie, Německo, atd.), přinese nejen zlepšení životního prostředí, ale také nové pracovní příležitosti.

Dlouhodobé cíle

Dlouhodobé cíle v oblasti ochrany klimatu obsahují koncepcí schválené už předchozí vládou. Jde především o Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR a o Státní energetickou koncepci [2]. Minulá vláda schválila také program podpory výroby bioplynu a výstavby bioplynových stanic do roku 2010 a prosadila novelu zákona o ovzduší s povinností přimíchávat pět procent biopaliv do pohonných hmot. Významným regulačním nástrojem je také zákon o integrované prevenci a kontrole znečištění určující povinnost užívat v nových zařízeních výhradně nejlepší dostupné techniky a technologie. Ty mají obvykle nižší spotřebu materiálu a energie, produkují méně odpadu a jsou tak šetrnější k životnímu prostředí. Při zavádění nových šetrných technologií pomáhá rovněž Státní fond životního prostředí, nezanedbatelný přínos představují i programy dalších resortů (MPO, MZe, MMR atd.).

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

[1] Energetická náročnost tvorby HDP v ČR je zhruba dvojnásobná oproti průměru EU.

[2] Podle Státní energetické koncepce by na primární spotřebě energetických zdrojů měly obnovitelné zdroje mít zhruba 16% podíl v roce 2030. Ve stejné době by se měly podílet 17 % na hrubé spotřebě elektřiny. V dopravě by obnovitelné zdroje měly tvořit 23% podíl už v roce 2020.

MŽP předloží vládě upravený návrh národního alokačního plánu

Národní alokační plán, klíčový element systému obchodování s emisemi skleníkových plynů, předloží vládě v průběhu září Ministerstvo životního prostředí. Konečný návrh plánu byl upraven na základě výsledků meziresortního připomínkového řízení. Je připraven na období 2005 – 2007 a umožňuje přidělit podnikům povolenky až do výše 99,45 milionu tun oxidu uhličitého ročně. Plán bude po schválení vládou ještě posuzovat Evropská komise.

Ministr Ambrozek informuje na tiskové konferenci o národním alokačním plánu Foto J. Plamínková

„Ministerstvo vyšlo odůvodněným potřebám podniků maximálně vstříc a návrh národního alokačního plánu tak vytváří prostor pro další růst ekonomiky, stimuluje rozvoj moderních ekologicky šetrných technologií a zároveň umožňuje podnikům připravit se na další období obchodování. Stanovené maximální množství povolenek ovšem neznamená, že takový objem emisí oxidu uhličitého bude v České republice skutečně vyprodukován. Podniky totiž mohou – a pravděpodobně této možnosti budou využívat – snížit množství produkováných emisí (například investicemi do čistších technologií) a přebytky povolenek prodat,“ komentuje návrh alokačního plánu Tomáš Chmelík, vedoucí samostatného oddělení změny klimatu MŽP.

Stávajícím zdrojům bude rozděleno ročně maximálně 96,45 milionu povolenek, protože plán stanoví i rezervu pro zdroje nové, která činí 3 miliony tun. Každá povolenka představuje právo vypustit jednu tunu emisí CO₂ a je volně převoditelná v rámci EU. Povolenky budou přidělovány zdarma a pouze provozovatelům zařízení, jejich držitelem se však později může stát jakákoliv fyzická nebo právnická osoba.

Návrh plánu obsahuje oproti původní verzi z června řadu změn. Důvodem je především předložení detailnějších údajů za jednotlivé oborové svazy a podniky. Došlo tak k úpravě výchozích dat o emisích, růstových a redukčních koeficientů.

Hlavní změny oproti červnové verzi národního alokačního plánu:

- Úpravy třídění sektoru energetiky – rozdělení energetiky na veřejnou a závodní a specifické ošetření růstu každé skupiny (veřejná energetika dle Státní energetické koncepce, závodní energetika dle růstu HDP).
- Rezerva pro korekci alokace zdrojům sloužícím jako centrální zdroje tepla (CZT) zohledňující to, že historické roky použité pro alokaci byly nad-

průměrně teplé (zvýšení o 1 milion povolenek ročně).

- Rezerva pro nové zdroje zvyšuje celkové množství povolenek pro alokaci, došlo k zvětšení její velikosti na 3 miliony povolenek ročně, o alokaci z této rezervy může žádat i zdroj, který přebírá výrobu zdroje stojícího dosud mimo systém (např. rozšiřování CZT).
- Nevyčerpaná rezerva bude zrušena – takže celkové množství povolenek pro obchodování klesne.
- Je umožněna dohoda všech provozovatelů daného odvětví o rozdělení sektorové alokace. Podmínkou je, že se musí dohodnout všichni provozovatelé daných zařízení.

Směrnice neumožňuje členským státům přidělit více povolenek, než je odůvodněná potřeba podniků (podložena například oficiálními odhady vývoje jednotlivých sektorů průmyslu či koncepčními strategiemi státu – například energetickou politikou). Vyšší objem povolenek by Evropská komise hodnotila jako nedovolenou státní pomoc.

Národní alokační plán však není jediným mechanismem pro ovlivnění produkce emisí – dalšími nástroji jsou zákon o integrované prevenci a kontrole znečištění (povinnost použít nejlepší dostupné techniky u nových zařízení), zákon o ochraně ovzduší, nařízení vlády o podpoře využití bioplynu, návrh zákona o podpoře výroby elektřiny a tepelné energie z obnovitelných zdrojů, připravovaná ekologická daňová reforma a program podpory alternativních paliv v dopravě.

Návrh národního alokačního plánu je k dispozici na www.env.cz.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Průmyslové podniky mají dostat 96,45 mil. povolenek

Do zákona o OZE se vrátily pevné výkupní ceny

V současné době Poslanecká sněmovna projednává vládní návrh o podpoře výroby elektřiny a tepelné energie z obnovitelných zdrojů. Příprava byla velmi složitá, protože na přípravě zákona se kromě MŽP podílelo též MPO, Energetický regulační úřad a operátor trhu s elektřinou. Tito aktéři měli často výrazně odlišné představy o tom, jak by měl zákon vypadat, a jeho příprava se tak stále zpožďovala. Až v poslední době se začalo blýskat na lepší časy. „Stav, kdy tam bylo deset pozměňovacích návrhů a takové odstředivé tendence, že se zdálo, že ČR nebude mít žádný zákon, je už překonán,“ říká poradce ministra Ambrozka RNDr. Martin Bursík, který se na přípravě zákona podílí za MŽP. „Usilovnou prací v posledních týdnech se nám podařilo vyjít vstříc poptávce poslanců a připravit komplexní pozměňovací návrh, který nakonec přináší Poslanecké sněmovně k odhlasování schéma podpory založené na povinném výkupu elektřiny z OZE za regulované pevné ceny. Tento systém je analogický ke schématu podpory ve Španělsku a částečně i v Německu,“ říká dr. Bursík. Nakonec se tedy experti vrátili k systému pevných výkupních cen, který MŽP prosazovalo od samého počátku a který byl představiteli MPO odmítán.

Tento systém u nás funguje i nyní, ale vzhledem k tomu, že výkupní cenu stanovuje ERÚ, není to pro investory dostatečná záruka, že se její výše do

budoucnosti neznění. Zákon by jim měl tuto jistotu dát. „Navíc oproti dnešnímu stavu jim komplexní návrh dává 15 letou garanci výnosu, čili budou mít jistotu, že po dobu 15 let budou dostávat stanovenou výkupní cenu,“ podotýká dr. Bursík. Výkupní cena bude valorizována indexem spotřebitelských cen, bude tedy postupně mírně narůstat. Vedle toho ti producenti, kteří budou aktivnější a budou chtít využít nástroje, který je tržně více konformní, budou moci stejně jako ve Španělsku vstoupit do systému bonusů. Ten je založen na tom, že výrobci si najdou svého obchodníka s elektřinou, uzavřou s ním kontrakt a v momentě, kdy mu prodají elektřinu, dostanou od provozovatelů distribučních soustav, ke kterým jsou připojeni, tzv. bonus. Bonus bude regulovaná částka, která bude odlišná pro různé typy OZE. „Trik je v tom, že když se sečte tržní cena elektřiny, kterou prodají na trhu, s bonusem, měl by být výnos o něco vyšší než v systému pevných výkupních cen. Jinými slovy, kdo bude aktivní, najde si obchodníka a uzavře dlouhodobou smlouvu, tak na tom mírně vydělá,“ vysvětluje Martin Bursík. Největší hodnota návrhu je podle jeho názoru v tom, že se na něm shoduje MŽP, MPO, ERÚ i operátor trhu s elektřinou. Postupně se přidávají i nevládní ekologické organizace a odborné organizace.

Pla

Vláda schválila novelu zákona o GMO

Vláda na svém zasedání dne 25. srpna schválila návrh novely zákona o nakládání s geneticky modifikovanými organismy (GMO). Zákon bylo nutné novelizovat, aby byl v souladu s platnou evropskou legislativou [1] a Aarhuskou úmluvou.

Dnes platný zákon o nakládání s GMO (č. 78/2004 Sb.) totiž nepočítá s účastí veřejnosti, občanských sdružení a krajů ve správních řízeních o povolování nakládání s GMO. To je ovšem v přímém rozporu s požadavky Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti na rozhodování a právní ochraně ve věcech životního prostředí, kterou ČR podepsala v červnu 1998 a ratifikovala 6. července 2004 [2]. Tento rozpor v zákoně vznikl poslaneckým pozměňovacím návrhem při projednávání ve Sněmovně.

Novela, kterou na návrh MŽP vláda schválila, toto právo veřejnosti vrací a stejně tak přiznává toto právo krajům. Reaguje tak na připomínku Ústeckého kraje, která vznikla při tvorbě tohoto zákona, aby i krajská samospráva mohla být účastníkem těchto řízení.

„Zejména otázka uvádění GMO do životního prostředí, ale i do oběhu, je velice citlivá. Veřejnost tudíž musí mít právo být o těchto věcech informována a účastnit se správních řízení, i kdyby to mezinárodní smlouvy nevyžadovaly,“ komentoval rozhodnutí vlády ministr životního prostředí Libor Ambrozek. Dodal, že je přesvědčen, že poslanci i senátoři nutnost této změny uznají a návrh odsouhlasí.

Novela reaguje i na požadavky Státní politiky životního prostředí na léta 2004 – 2010, kterou vláda schválila 17. března tohoto roku [3].

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1830/2003 ze dne 22. září 2003, o zpětné vysledovatelnosti a označování geneticky modifikovaných organismů a zpětné vysledovatelnosti potravin a krmiv vyrobených z geneticky modifikovaných organismů a o změně směrnice 2001/18/ES a Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1946/2003 ze dne 15. července 2003, o přeshraničním pohybu geneticky modifikovaných organismů.

[2] Čl. 9 Aarhuské úmluvy upravuje právo veřejnosti nechat přezkoumat zákonnost prvoinstančních rozhodnutí soudem nebo jiným nezávislým a nestranným orgánem, a to jak po stránce věcné, tak procesní. Toto právo má příslušet dotčené veřejnosti vždy, jde-li o rozhodnutí podle čl. 6 Úmluvy, což se týká i rozhodnutí o tom, zda povolit záměrné vypuštění GMO do životního prostředí, včetně záměru je pěstovat.

[3] Plný text je k dispozici na internetových stránkách MŽP (<http://www.env.cz>) v rubrice „Politika a nástroje ochrany životního prostředí“ pod odkazem „Politika a strategie“.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Neformální zasedání Rady EU pro životní prostředí ve dnech 16. – 18. července 2004 v Maastrichtu

Neformální zasedání Rady EU pro životní prostředí se uskutečnilo ve dnech 16. – 18. 7. 2004 v Maastrichtu za účasti vrcholných zástupců členských zemí EU v oblasti životního prostředí a vodního hospodářství, dále zástupců z Bulharska, Rumunska, Turecka, Chorvatska, Evropské komise a Evropské agentury životního prostředí. Vedoucím delegace České republiky byl JUDr. Ing. Tomáš Novotný, náměstek ministra, ředitel sekce zahraničních vztahů.

1. Ekoefektivní inovace

Tématem první části zasedání byla diskuse o **efektivním využívání technologií vedoucích současně ke snížení zátěže pro životní prostředí a posílení ekonomiky a zaměstnanecké politiky, vedená pod heslem „Clean, Clever and Competitive“**. Záměrem jednání bylo přispět k nadcházející střednědobé revizi Lisabonské strategie, která má být hlavním předmětem jarního summitu Evropské rady 2005. V rámci diskuse podpořila převážná většina delegací teze, že ekologicky efektivní inovace mohou přispět značným dílem k dosažení cílů Lisabonské strategie, že důležitým aspektem je jejich uplatnění a nutná počáteční podpora, že konkrétní detailní inovativní technologie by neměly být legislativně předepisovány, avšak zavádění těchto technologií by mělo být vhodnou formou oceňováno. Této části jednání se zúčastnil také bývalý nizozemský předseda vlády Wim Kok, nynější předseda skupiny nezávislých expertů pro vyhodnocení Lisabonské strategie.

Bylo uvedeno několik demonstrativních příkladů eko-inovací v konkrétních podnicích v členských státech EU (např. Německo, Řecko, Malta). Přítomni byli též představitelé pěti podniků, kteří aktivně reagovali na diskusi ministrů.

Česká republika podpořila diskuse o environmentálních technologiích a vyzdvihla potřebu motivace podniků s důrazem na využití finančních nástrojů na podporu zavádění ekoefektivních inovací. Dále by měl být vytvořen seznam podniků, které úspěšně zavedly environmentální technologie s vyčíslením jejich finančního přínosu.

K této části byly přijaty následující závěry:

1. Ekoefektivní inovace mají tak velký potenciál, že jsou klíčové k dosažení cílů Lisabonského procesu.
2. Bylo vyvinuto mnoho ekoefektivních inovací. Problém nespočívá v nedostatku výzkumu a rozvoje, ale především v uvedení a průniku na trh.
3. Ekoefektivní inovace mají perspektivu na trhu, budou-li použity ekonomické a fiskální nástroje. V krátkodobém horizontu mohou být stimulovány veřejnými zakázkami, rizikovými kapitálovými fondy, fiskálními podněty pro šíření na trhu. K dosažení zlepšení fungování trhu je přinejmenším potřeba provést reformu subvencí škodlivých pro životní prostředí.

4. Environmentální legislativa je hnacím motorem pro ekoefektivní inovace, ale podrobná technologicky normativní legislativa na druhé straně podniky odrazuje.
5. Pro-aktivní podnikání by mělo být posíleno tím, že budou přední podniky oceňovány a bude měřena výkonnost ekoefektivnosti.

Ministři životního prostředí se dále shodli na potřebě diskutovat přínosy ekoefektivních inovací se zástupci ostatních sektorů a různých zájmových skupin.

Nizozemské předsednictví si dalo za cíl přesvědčit evropské představitele na Jarní Radě 2005, že investice do ekoefektivních inovací nabízí atraktivní příležitosti pro posílení evropské konkurenceschopnosti a tím i zaměstnanosti.

2. Povodně

Ve druhé části zasedání byly projednány politické přístupy k ochraně před povodněmi. Úvodní proslov o současných povodních a nutnosti předcházet a řešit následky povodní přednesl Princ Oranžský.

Diskuse navazovala na sdělení Evropské komise „Flood risk management – Flood prevention, protection and mitigation“ z 12. 7. 2004 (COM(2004)472). Ze sdělení EK vyplývá, že kromě celé řady existujících aktivit, které probíhají na mezinárodní, evropské, národní či regionální úrovni, by měla být podpořena také harmonizovaná evropská iniciativa zaměřená na ochranu před povodněmi. K tomu by měly být dohodnuty kroky, které povedou k přípravě a implementaci této harmonizované iniciativy.

V rámci diskuse se delegace shodly, že problematika ochrany před povodněmi je celoevropskou záležitostí, že protipovodňová opatření musí být přijímána v rámci povodí a pobřežních oblastí, že protipovodňové plány mají vycházet z integrovaného přístupu a principu solidarity, v rámci kterého by neměla opatření přijatá v určité části povodí negativně ovlivnit ostatní části povodí, a že výchozím podkladem pro příslušná opatření na evropské úrovni by měl být evropský akční program.

Zástupce *České republiky* vystoupil na podporu harmonizovaného a koordinovaného přístupu při řešení problematiky ochrany před povodněmi a záro-

veň upozornil na různé technické podmínky v členských zemích EU. Ocenil také úlohu specifických mezinárodních komisí, kde by se tato problematika měla nadále diskutovat v rámci mezinárodních závazků na ochranu přeshraničních řek.

Dále byly uvedeny bohaté zkušenosti České republiky s povodněmi, odstraňování povodňových škod v roce 1997 a 2002 i systematické vytváření protipovodňových opatření. Na závěr byla distribuována publikace „Flood Control in the Czech Republic“.

Vzhledem k tomu, že povodně jsou aktuálním tématem nejen pro Evropu, ale pro celý svět, předpokládají zástupci nizozemského předsednictví EU, že by na některém z následujících zasedání Rady EU pro ŽP mohly být formulovány a přijaty závěry Rady k otázkám povodňové ochrany. Mezi hlavní principy by měla patřit prevence povodňových škod, protipovodňová opatření v konkrétních oblastech, připrave-

nost včetně včasné informovanosti veřejnosti a plány opatření integrované do plánů povodí.

V závěrečných poznámkách k diskusi uvedla komisařka Wallströmová výčet možností pro financování opatření na ochranu před povodněmi jako jsou strukturální fondy, Fond solidarity (který byl založen na pomoc při odstraňování povodňových škod, a který bude zachován, pouze

mírně modifikován) a fondy určené na civilní ochranu. Zařazení problematiky ochrany před povodněmi pod působnost Rámcové směrnice pro vodní politiku by mělo být podle komisařky založeno na pragmatickém přístupu. Přípravu evropského akčního programu a navazující otázky by měli podrobně projednat „vodní“ ředitelé v rámci společné strategie pro implementaci rámcové směrnice, přičemž politické zadání přineslo právě toto neformální jednání Rady pro ŽP.

Veronika Šafránková, MBA,
zástupkyně ředitele odboru Evropské unie MŽP

S eko-fondy investujeme do budoucnosti

Eko-fondy se těší stále větší oblibě – a to nejen u ekologicky uvažujících investorů, nýbrž v rámci celého investorského spektra. Jejich podíl na trhu od roku 1998 neustále stoupá.

Zvýšený zájem o eko-fondy signalizoval i průzkum Institutu pro trh, životní prostředí a společnost (Institut für Markt, Umwelt und Gesellschaft): téměř polovina respondentů (44 %) v něm uvedla, že se o investici v těchto fondech zajímá. „Pro většinu střadatelů je důležitým kritériem pro akceptaci ekologicky zaměřené investice její rentabilita. Pouze alternativy s příslibem zisku vybízejí střadatele k „zelené“ investici. Vývoj v minulých letech často ukázal, že není důvod k tomu, aby se eko-fondy musely schovávat v ústraní z obavy před konkurencí tradičních fondů. Dosahují totiž náležitých výnosů. Z tohoto hlediska není rostoucí poptávka po eko-fondech žádným překvapením,“ uvedl expert společnosti AWD pro oblast fondů Thorsten Sagmüller.

Kategorie eko-fondů

Freiburský Ekologický institut (Öko-Institut) vymezil pro lepší přehled 5 kategorií fondů:

1. Eko-fondy investující do ekologicky smýšlejících firem – zejména do těch, které patří v této oblasti mezi ty nejlepší.
2. Menší, novátorské firmy, které sázejí na společensky a ekologicky vhodné technologie, se nacházejí v portfoliu Eko-Pioneer-Fondů.

3. Tak zvané etické fondy nekladou až tak velký důraz na ekologické, jako spíše sociální a humánní standardy. Z jejich hledáčku proto již předem vypadávají výrobci zbraní, jaderně-energetické společnosti, tabákové a kožedělné firmy, respektive společnosti zabývající se pornografií. Roli zde hrají také morální postoje firem ohledně dodržování/porušování lidských práv, případně postoje vůči represivním režimům a pokusům na zvířatech.
4. Do portfolií fondů ekologických technologií spadají společnosti, které sázejí na obnovitelné zdroje energie (vítr nebo ekologické palivové články) a ekologické technologie jako hospodaření s odpady, recyklace či úprava vody.
5. Fondy trvale udržitelného rozvoje staví ekologické, sociální i etické aspekty zhruba na stejnou rovinu, větší váhu potom přikládají šetrnému využití přírodních zdrojů. I když je hlavní zřetel kladen na ochranu životního prostředí a naplnění společenských standardů, hraje při výběru firem do portfolia samozřejmě důležitou roli i finanční analýza.

Tomu, kdo přesně neví, do které skupiny tu kterou akciovou společnost zařadit, může pomoci speciální index. Tyto barometry stanoví měřítko a posuzují firmy ohledně jejich strategie trvale udržitelného rozvoje. Nej-

přísnější společenská a ekologická kritéria vymezuje Natur-Aktien-Index (NAI). Za logicky podobný index lze (pokud jde o důraz na etiku) považovat FTSE4Good londýnské burzy. Toho, kdo vybraná kritéria splní, určuje nezávislý poradní výbor složený z ekonomů a odborníků z vzdělávacích institucí. V USA mají Dow Jones Sustainability Group Index. V něm jsou zastoupeny podniky, které se snaží o hospodaření, které je v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje.

Změněné postoje

Četní manažeři podílových fondů pozměnili své postoje: Pokud ještě před několika lety měla ekologická a společenská měřítka pouze marginální význam, dnes manažeři na trvale udržitelný rozvoj sází. Přitom vstupují do popředí systematické a globální ratingy zohledňující ekologická hlediska. Kritici vytýkají, že obří firmy jako Shell nebo Lufthansa, které na první pohled nemají s ochranou životního prostředí co do činění, se objevují v portfoliích jednotlivých eko-fondů. Expert AWD na oblast fondů Sagmüller k tomu říká: „Pro tyto firmy je zařazení do portfolií investičních fondů jeden z imagefaktorů. Tato skutečnost firmy podněcuje k realizaci politiky ochrany životního prostředí, sociální a etické politiky. Pro investora je mimoto dobré, že fondy neinvestují jen do malých průkopnických firem, ale i do velkých koncernů. Redukuje se riziko investice.“

Oblast eko-fondů je stále ještě tržní nikou. Z pohledu střadatelů se ovšem již dlouho jedná o zajímavou alternativu, jak investovat do budoucnosti.

Příklady Eko-fondů (Fond, v závorce investiční společnost):

- ESPA Stock Umwelt (Erste Sparinvest)
- ESPA Stock Ethic (Erste Sparinvest)
- Socially Responsible Equity Fund (ABN AMRO)
- MLIIF New Energy Fund (Merrill Lynch International Investmentfonds)
- Ökovision (ÖkoWorld Lux S.A.)
- Pictet Funds Water P (Pictet Funds)
- Sarasin OekoSar Portfolio (Sarasin)
- ING Wholesale Sustainable Investment Trusts (ING IM)
- US Socially Responsible Fixed Income (ING IM)
- Contra Cost Country Enhanced Core S&P 500 Equity fund (ING IM)
- Eco-Enhanced Index Plus Fund (ING IM)
- ING (L) Invest Sustainable Growth (ING IM)
- ING Bank Duurzaam Rendement (ING IM)
- Global Environmental & Ethical Equity (Pionner Asset Management)
- EURO Soc. Responsible Equity Fund (Aviva Funds)
- Global Soc. Responsible Equity Fund (Aviva Funds)
- CS Global Sustainability (Credit Suisse Asset Management)

Performance vybraných fondů:

Fond	6 měsíců	12 měsíců	5 let
Sarasin OekoSar Portfolio	2,25%	7,61%	3,85%
Pictet Funds Water P	10,72%	22,17%	N/A
Ökovision	7,01%	23,39%	10,17%
MLIIF New Energy Fund	11,44%	63,31%	N/A

Zdroj: Finanzpartner.de, stav: květen 2004

(převzato z www.finance.cz
z 28. 6. 2004, autor Jaroslav Paclík)

Projekt Phare zaměřený na posuzování vlivů na životní prostředí byl úspěšně dokončen

Twinningový projekt byl zaměřen na soulad české legislativy v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a strategického posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) se směrnicemi EU. Zahájen byl v únoru roku 2003 a trval 18 měsíců, celkové náklady ve výši 550 000 eur byly financovány z programu Phare. Projektu se zúčastnilo 16 expertů na oblast životního prostředí z Německa, Rakouska, Švédska a Nizozemí, kteří se podělili o své zkušenosti s českými kolegy z ministerstva životního prostředí a krajských úřadů.

Hlavní aktivity a výstupy:

- Analýza právní, organizační a praktické implementace EIA a SEA v České republice včetně konkrétních doporučení pro další zlepšení
- Workshopy zaměřené na mezistátní EIA, SEA a účast veřejnosti
- Školící semináře a metodický materiál o EIA pro pracovníky úřadů vykonávajících EIA
- Informační materiál o EIA pro investory a širší veřejnost.

Projekt se uskutečnil ve spolupráci Federálního ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a jaderné

bezpečnosti SRN, německé Federální agentury pro životní prostředí a Ministerstva životního prostředí České republiky.

Zvláštní důraz byl v průběhu projektu kladen na spolupráci se státními úřady na národní i krajské úrovni, stejně jako s nevládními organizacemi a univerzitami.

Twinningový poradce z Německa zodpovědný za projekt, pan Harald Jendrike ze saského ministerstva životního prostředí a zemědělství v Drážďanech, konstatoval: „Po více než deseti letech praktických zkušeností dosáhly EIA a SEA v České republice vysoké úrovně. V určitých ohledech jsou tyto dva environmentální nástroje dokonce propracovanější než v některých „starých“ členských státech EU. I přesto byly zjištěny některé drobné nedostatky a náš projekt napomůže České republice tyto mezery překonat a ještě více zdokonalit oba dva nástroje. Je také dobrým základem pro budoucí spolupráci mezi Českou republikou a jejími sousedy, především Německem, v oblasti životního prostředí.“

Více informací o projektu na
<http://www.env.cz/EIA.Web/index.htm>

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Solární liga ČR vstupuje do finále

Sluneční body si již připsalo 82 měst a 57 obcí

Hvizd píšťalky sudího následovaný cinknutím trianglu při záblesku slunečního paprsku uprostřed obrysů ČR... – v této podobě už zlatomodré logo asi zaznamenali mnozí účastníci nejednoho semináře k solární energetice, případně ti, kdo zavítali na web www.solarniliga.cz.

Patrně vědí stejně jako ti, kdo grafický prvek zaznamenali v něm statické podobě v některém z desítek článků a textů, že jde o „značku“ propagačně – osvětového projektu **Solární liga ČR**. Jeho vyhlásovatelé z občanského sdružení Liga ekologických alternativ (LEA) sledují touto netradiční soutěží více cílů: akceleraci zájmu veřejnosti o solární techniku, zlepšování místního klimatu, zejména při náhradě topenišť na fosilní paliva, zpřesnění kusých statistik o četnosti solárních zařízení u nás i urychlení výměny solárních zkušeností mezi námi a našimi, v tomto ohledu vyspělejšími, německými či rakouskými sousedy.

Jiskra přeskočila z boomu v SRN

V soutěži se vybavenost solárními systémy přepočítává na 1 obyvatele sídla. Celá aktivita, podporovaná SFŽP a Česko-německým fondem budoucnosti, se letos rozjela za mediálního partnerství časopisů Technický týdeník, Profit, Moderní obec a portálu TZB-info. Netají se inspirací německou solární bundesligou, která za pět let již zaktivizovala přes 600 sídel a přes 300 městských částí a nepopíratelně mnohde nastartovala zdravou soutěživost pokud jde o solární image obcí a měst. Jejich zástupcům a stále více i občanům je dnes jasno, že na tomto perspektivním poli vůbec nejde o sousedskou exhibici fandů kilowattů ze sluníčka, o hon na body pro body, nýbrž o cílevědomé úsilí společnosti dosáhnout v tomto oboru rozmachu, který by byl slušnou odpovědí na ekologické výzvy počátku 21. století.

Nakolik se i u nás potvrdí, že onu soutěživost i zájem lidí spíše než suše odborné mentorování zelených expertů může probudit právě zábavnější forma šíření inspirativních dat o nejrůznější paletě solárních projektů kolem nás, to může ukázat až delší čas.

A tak i když se počet solárních instalací začal v tuzemské sluneční lize již počítat na stovky, je jasné, že jich byl zatím podchycen jen startovní zlomek. Trvalý příliv přihlášek je však příslibem: na začátku září LEA evidovala více než **200 přihlášek ze 139 sídel**, z toho bylo **57 obcí a 82 měst**. Během uplynulých osmi měsíců příznivci solárních kolektorů a fotovoltaických modulů přihlásili téměř **3700 m² solárních systémů**, z toho připadá přes 530 m² na fotovoltaické systémy, téměř 2850 m² na běžné kolektory a více než 300 m² na kolektory vakuové. (Pro srovnání – hrubé odhady ploch solárních systémů u nás se pohybují kolem 100 000 m².)

Není bez zajímavosti, že se patrně probouzejí k aktivitě i ti, kdo dosud vyčkávali a pozorovali vše zpozzdálí – jen v srpnu totiž přes čas dovolených při-

bylo v soutěži téměř 500 m² z 12 nových sídel.

Zápolení o titul „solární mistr“ vrcholí

V hlavní souhrnné kategorii, otevřené obcím i městům, založené na součtu bodů za zařízení na ohřev vody i výrobu elektřiny, stejně jako v kategorii obcí již od konce května s přehledem vede **jihomočeská víska Pístina** (díky systému firmy Jiří Hrádek, JH Solar se 48 m² vakuových

kolektorů na domově pro postižené). Na konci léta se však objevil nový adept na druhé místo – **Horní Paseka z Vysočiny**, která předstihla donedávna druhou **Bělou u Jevíčka z Pardubického kraje** i třetí **jihomočeskou obec Libníč**.

Rovněž v kategorii měst to jiskří na prvních příčkách. Zprvu jasně vedoucí postavení **Horní Plané u Lipna** nyní suverénně ukončily **Slatiňany**, které svým unikátním projektem mezisезónního skladování „slunečného“ tepla na Domě sociálních služeb (se 6 m² fotovoltaických modulů a 148 m² slunečních kolektorů) přetáhly prozatímní prvenství do **Pardubického kraje**. Za nimi svádí lýtý duel o každou desetinku bodu na třetím a čtvrtém místě **jihomoravská Břeclav a severočeské Litoměřice** – mj. první sídlo, které v ČR zavedlo komunální dotace na solární systémy (druhým je Plzeň). Zatím patří bronzová pozice **Břeclavským**, ale podle informací z obou srovnatelně velkých měst lze očekávat další přihlášené systémy a tak se nechme překvapit, kdo bude mít v závěru skóre slunečních bodů lepší. Podceňovat však nelze ani jiná, zejména jihomočeská města, která dokončenými instalacemi (resp. až jejich přihlášením do solární ligy!) mohou do konečného pořadí ještě promluvit – zejména se zdá, že na podstatně lepší umístění má **Jindřichův Hradec**, dosud na 9. místě mezi městy.

V kategorii sídel s fotovoltaickými systémy to zatím tak nejiskří, ale ani zde není nic rozhodnuto. Vede **Vilémov u Litovle** díky instalaci Centrum pro aplikaci obnovitelných zdrojů energie při zdejší Pravoslavné akademii, které zaujme nejen tím, že vedle fotovoltaiky (10,42 metrů čtverečních) zde vodu ohřívá i 24 m² slunečních kolektorů a v nedalekém Protivnově centrum provozuje i větrnou elektrárnu, ale i tím, že za podpory Státního fondu životního prostředí chystá i program „50 solárních církevních střešch“ (patrně s inspirací z obdobné aktivity v Německu, kde „církevních“ střešch se solárními moduly vyrostlo tisíc!). V závěsu tohoto adepta na titul „mistra fotovoltaiky“ stíhá s instalací na chalupě Mottlových **západočeská obec Pňovany u Stříbra**. S nebývalým zaujetím tu syn s otcem svépomocně zkombinovali svou sluneční

elektrárnu z továrních fotovoltaických článků, koupenných chytře se slevou – vesměs ve výprodejních akcích v nedalekém SRN, aby si zajistili elektrinu pro dům nenapojený na rozvodnou síť. Třetí pozici nedávno zaujalo **Podolí u Brna**, poté co brněnské VUT přihlásilo nevšední demonstrační instalaci na svém tamním ekodomě (6 m² fotovoltaických modulů a 48 m² termických kolektorů).

Ve hře je i „krajské zlato“!

Solární liga, jejíž ambicí je i podněcovat větší zájem o využití energie Slunce, příp. i prestižní měření solární vyspělosti v jednotlivých regionech, bude mít i své krajské vítěze.

Pořadatelé z LEA nejen vyhlásí neúspěšnější sídla v krajích, ale nabídnou o nich informace i regionálním médiím. Nejen redakce však může zaujmout samo vzájemné srovnání solární aktivit všech krajů republiky. Tak např. **tušenou pozici nejsilnějšího solárního regionu potvrzuje Jihočeský kraj** (téměř

0,15 m² přihlášených instalací na obyvatele), zejména přílivem přihlášek do soutěže z konce léta – jeho náskok před druhým krajem Pardubickým je značný – plocha přihlášených instalací je zde více než dvojnásobná! Na třetím místě zatím figuruje Plzeňský kraj. Černého Petra na prahu podzimu zatím v ruce třímali zástupci kraje Moravskoslezského s dosud přihlášenými 0,05 m² systému na obyvatele.

Shrnuto: ač se může zdát, že „kostky jsou již vrženy“, stále nic není definitivní – podzim rozhodne. Mimochodem – už jste přihlásili i instalace u vás? Do **uzávěrky prvního ročníku solární ligy 21. října (!)** už mnoho času nezbyvá. Přispějte i vy k tomu, aby se sluneční body na eko-vizitkách našich obcí, měst i krajů staly co nejdříve věcí prestiže!

Definitivní výsledky 1. ročníku Solární ligy ČR budou vyhlášeny v čase veletrhu AQUA-THERM v Praze (23. – 27. 11., Výstaviště-Holešovice).

(mrk,jd)

Průběžné pořadí Solární ligy ČR

(stav k 3. 9. 2004)

HLAVNÍ KATEGORIE – PRVNÍ TŘI MÍSTA

sídlo	kraj	počet bodů	počet obyvatel	instalováno
1. Pístitina	Jihočeský	50,233	172	48 m ² vakuových kolektorů
2. Horní Paseka	Vysočina	27,778	72	20 m ² běžných kolektorů
3. Bělá u Jevíčka	Pardubický	25,691	369	30 m ² běžných a 36 m ² vakuových kolektorů

SLUNEČNÍ MĚSTA – PRVNÍ TŘI MÍSTA

sídlo	kraj	počet bodů	počet obyvatel	instalováno
1. Slatiňany	Pardubický	3,788	3 986	6 m ² fotovoltaických systémů a 148 m ² běžných kolektorů
2. Horní Planá	Jihočeský	3,159	2 289	72 m ² běžných kolektorů
3. Břeclav	Jihomoravský	1,220	25 984	12 m ² fotovoltaických systémů a 305 m ² běžných kolektorů

SÍDLA S FOTOVOLTAICKÝMI SYSTÉMY – PRVNÍ TŘI MÍSTA

sídlo	kraj	počet bodů	počet obyvatel	instalováno
1. Vilémov	Olomoucký	2,184	477	6 m ² fotovoltaických systémů a 148 m ² běžných kolektorů
2. Pňovany	Plzeňský	1,127	355	72 m ² běžných kolektorů
3. Podolí u Brna	Jihomoravský	0,577	1 040	12 m ² fotovoltaických systémů a 305 m ² běžných kolektorů

V kategoriích **SLUNEČNÍ OBCE** a **SÍDLA S TERMICKÝMI SYSTÉMY** je na prvních 3 místech stejné pořadí jako v hlavní souhrnné kategorii otevřené všem.

Vysvětlivky k tabulkám:

Pořadí v tabulkách se určuje dle vybavenosti sídel solární technikou. Ta se měří plochou solárních kolektorů a fotovoltaických systémů. Sídlo získává za každý jeden metr čtvereční:

solárních kolektorů	100 bodů,
vakuových kolektorů	180 bodů,
fresnelových čoček	40 bodů,
fotovoltaických systémů	100 bodů.

Celkový počet bodů se vzhledem k relativní objektivnosti přepočítává na 1 osobu daného sídla. K přepočtu a k rozdělení sídel na obce a města využíváme informace Českého statistického úřadu publikované na www.statnisprava.cz.

Fotovoltaický systém na střeše Elektrotechnické fakulty ČVUT v Praze

Německá inspirace

Česká solární liga našla svůj předobraz v Německé solární lize, kterou už od roku 2001 organizuje redakce časopisu Solarthemen ve spolupráci s ekologickou organizací Deutsche Umwelthilfe. Z původně skromných začátků se rozrostla v akci, do které jsou zapojeny stovky měst, vesnic i městských částí, které mezi sebou často velmi vehementně soutěží o prestižní titul Solární mistr.

Vítězný Rettenbach

Letos tak v obci Schalkham nastalo velké zklamání, protože musela přepustit titul Solární mistr svému úhlavnímu konkurentovi, obci Rettenbach am Auerberg (obě obce jsou v Bavorsku). V Rettenbachu vsadili na masivní nasazení fotovoltaiky: na každého ze 748 obyvatel obce dnes připadají fotovoltaické panely s výkonem 578 W. To mimochodem představuje podstatně větší plochu, než mají dosud přihlášené instalace v celé ČR.

„Vítejte ve Sluneční vesnici“, hlásají cedule na všech přístupových cestách do obce, která na solární energii postavila svou image a mnoho obyvatel „solárem“ opravdu žije. Jedním z nich je i místostarosta Reiner Friedl, který má fotovoltaiku v obci na starosti. Sám má nainstalováno 36 fotovoltaických panelů na střechách dvou kůlen na dřevo. Se systémem je spokojen, při vysoké výkupní ceně 57,2 centů/kWh se mu investice vrátí za 11 let, což je na německé poměry slušná návratnost. Panely jsou i na radnici, tamních 150 m² má maximální výkon 14 kW. Největší systém

V Rettenbachu vsadili na fotovoltaiku

s výkonem 107 kW je instalován na místní továrně na zemědělské stroje, na truhlárně mají dalších 60 kW atd.atd. Kromě toho má hodně obyvatel na střechách kolektory na ohřev vody. Celkem lze najít „soláro“ na střechách 40 zdejších rodinných domů. Obec přispívá 5 € na každý instalovaný m², přičemž další peníze může zájemce získat z okresu. V obci ale myslí i na jiné obnovitelné zdroje, provozují např. stojan na řepkový olej, který používá 20 místních aut. „Je to levnější a peníze zůstávají nám, nejdou do Íráku“, komentuje místostarosta Friedl.

Poražený Schalkham

Bývalý starosta Schalkhamu Hans Noppenberger se stal „solárním guru“ nejen ve své obci, ale i v širokém dalekém okolí (mimo jiné i ve výše zmíněném Rettenbachu). Pod jeho vedením získala obec už v roce 1994 Evropskou solární cenu. V posledním ročníku Solární ligy skončili sice až druhí, ale uchovali si první místo v solární termice: na jednoho obyvatele tu mají instalováno 1,2 m² slunečních kolektorů. Obec jejich instalaci mohutně podporuje – každá rodina dostává na instalaci 1000 €, pokud pokryjí více než 50 % celkové energetické spotřeby z obnovitelných zdrojů energie. Kolektory nakupují ve velkém za velkoobchodní ceny, instalace si dělají sami, zkrátka, z běžné ceny 4600 € za průměrnou instalaci se v Schalkhamu dostali až na částku 1600 € – a za tyto peníze už se lidem vyplatí si kolektory na střechu instalovat. V Schalkhamu ale podporují jen výrobu tepla, nikoli elektřiny. Panu Noppenbergerovi to připadá smysluplnější: „Elektřina z fotovoltaiky je drahá a tyto náklady pak platíme všichni ve zvýšené ceně elektřiny,“ říká bývalý starosta. Nicméně sám

Celkové pořadí	Počet bodů	Počet obyvatel	Kolektory (m ² /obyv.)	Fotovoltaika (W/obyv.)
1. Rettenbach am Auerberg	219	748	0,47	578
2. Schalkham	191	984	1,2	191
(z deseti obcí na prvních místech je devět bavorských)				
Města nad 10 000 obyvatel				
1. Quierschied (místní část Göttelborn 600 bodů)	90			
2. Bürstadt	51			
3. Neckarsulm	40			
Města nad 100 000 obyvatel				
1. Freiburg	10			
2. Ulm	9			
3. Fürth	6			

Skládka Azenhof se dnes nazývá „Solární hora“

Pan Noppelberger si na důchod postavil dům, ve kterém nebude platit téměř nic za energii.

má na svém novém domě střechu pokrytou nejen kolektory na teplou vodu, ale i fotovoltaickými panely. Dům si postavil na důchod tak, aby neplatil téměř nic za energii. Dům je silně zaizolovaný, má kvalitní okna s trojskly, 40 m² kolektorů a akumulační zásobník o velikosti 70 m³.

„V Schalkhamu by nemohl být starostou někdo, kdo nemá vztah k solární energii“, prohlašoval vždy pan Noppenberger, a má pravdu. I nový starosta Johannes Brun má na střeše velký fotovoltaický systém, který mu od roku 2000 už vyrobil 27 000 kWh. Před čtyřmi lety ho instalace přišla na 5500 €, dnes ale stejný systém stojí jen 4000 € – ceny panelů se totiž stále snižují.

Zajímavý Fürth

Z tabulky je zřejmé, že velká města nemají prakticky šanci na dobré umístění v celkovém pořadí. To ale neznamená, že se v nich nenajde nic zajímavého. Ba právě naopak.

Jedním z měst, kde se s využitím sluneční energie setkáte opravdu na každém kroku, je bavorský Fürth. Ve Fürthu, který má 112 000 obyvatel, už funguje 300 solárních instalací s celkovým instalovaným výkonem 2 MW. Ročně panely dodají do sítě 1,8 mil. kWh elektřiny, což obnáší 0,4 % celkové energetické spotřeby. To sice není mnoho, ale je to 10x víc, než činí celoněmecký průměr. Největší instalace je vybudována na bývalé skládce odpadků – instalovaný výkon zde činí 1 MW. Dále je zde fotovoltaika na osmi školách (dohromady 250 kW), na 20 zemědělských budovách (celkem 400 kW) a zbytek dává asi sto rodinných domů. Na skládce Azenhof jde o společnou instalaci občanů města. Akci zorganizovalo město, které dalo k dispozici pozemek (jde o 50 let starou skládku, která tvoří zdálky viditelný kopec za městem). Finančně se na ní podílelo 120 občanů, kteří museli vložit každý minimálně 5000 €. Lidé dali dohromady 1 mil. €, město přidalo 0,5 mil. €, na zbytek si takto vzniklý „solární fond“ vzal půjčku. Celkem vše přišlo na 4,65 mil. €. Peníze do fondu se sešly velmi rychle, za pouhé dva měsíce. Každý si totiž spočítal, že za 10 let už bude mít z akce jen čistý zisk – a 10 let je v Německu považováno za slušnou návratnost. V Německu ovšem do

podobných akcí jdou lidé většinou proto, že chtějí něco udělat pro budoucnost, a tak nebylo výjimkou, že podíly v solárním fondu kupovali dědečkové a babičky pro svá vnoučata. Podobné investice do obnovitelných zdrojů energie jsou dnes v Německu běžné.

Solární město Freiburg

Městem, kde si příznivec „solára“ připadá jako v opravdovém slunečním ráji, je nepochybně jihoněmecký Freiburg. Toto starobylé město vsadilo na sluneční energetiku i ve své propagaci a prezentuje se téměř výhradně jako Solární město Freiburg. Dají se tu najít opravdové solární lahůdky, jako např. dům s nulovou spotřebou klasické energie, zcela odpojený od sítě; dům Heliotrop, který se jako chaloupka na muří nožce otáčí za Sluncem; solární sídliště Schlierberg, kde solárně-plusové domy vyrábějí a dodávají do sítě více energie, než kolik samy spotřebují; fotovoltaické panely na fasádách věžáků i historických budov, na střechách hotelů i rodinných domů; velká instalace na místním fotbalovém stadionu (kus panelu si můžete koupit se spolu se vstupenkou na fotbal); výrobce solárních fotovoltaických panelů Solarfabrik AG, který si sám vyrábí energii potřebnou pro provoz a ještě něco dodává do sítě. A kromě toho solární veletrhy, solární kongresy, solární turismus atd.

Vše začalo kolem roku 1975, kdy měla být u města postavena atomová elektrárna. Místní lidé ji nechtěli a nakonec dosáhli, že nebyla postavena. Museli se ale poohlédnout po jiných formách energie. Proto město zpracovalo novou energetickou koncepci, ve které hrály hlavní roli úspory energie, využití kogenerace a obnovitelných zdrojů a rozvoj moderních technologií. Mimochodem, občané Freiburgu jsou energeticky velmi uvědomělí: 10 % z nich platí dobrovolně více za energii tím, že využívají tzv. zelených tarifů. Z takto získaných peněz se financují programy na rozvoj OZE. Rovněž mnohé firmy platí více za energii v rámci své „green image“.

Síla fotovoltaické lobby?

Zdaleka ne všichni příznivci obnovitelných zdrojů ale jsou z prudkého rozvoje fotovoltaiky nadšení, o průměrných Němcích ani nemluvě. Elektřina z fotovoltaiky se vykupuje za 4x vyšší cenu než ze zdrojů konvenčních, což samozřejmě zaplatí všichni spotřebitelé ve zvýšené ceně elektřiny. Dosud činí tyto náklady asi 1 € na rodinu za měsíc, ale s rozmachem fotovoltaiky se tato částka bude logicky zvyšovat. Mnozí odborníci proto namítají, že by se stejných environmentálních přínosů dalo mnohem levněji a účinněji využít rozvojem fototermiky (ta totiž zdaleka nepožívá takových výhod jako fotovoltaika) či biomasy. Výhody pro fotovoltaiku jsou podle nich jen důkazem síly fotovoltaické lobby. Příznivci fotovoltaiky vzápětí zpravidla opáčí, že všechny typy OZE mají v systému své místo. Faktem nicméně zůstává, že OZE se staly velmi důležité z hlediska zaměstnanosti. Dnes dávají práci 130 000 lidí a jsou tak větším „zaměstnavatelem“ než atomový a uhelný průmysl dohromady.

Jana Plamínková
Foto autorka

Soutěž pro děti

Ministerstvo životního prostředí připravilo na jaře 2004 jako svůj příspěvek ke Dni Země internetovou vědomostní soutěž pro děti a mládež. Soutěžící mohli v období mezi 15. dubnem a 30. květnem 2004 odpovídat na otázky týkající se ochrany životního prostředí a české přírody. Soutěž zorganizoval odbor vnějších vztahů ve spolupráci s odborem

Nejúspěšnější řešitelé vědomostní soutěže se sešli v pražské ZOO

informatiky, s časopisem ABC, Národním parkem Šumava, ZOO Praha a dalšími partnery.

Všichni úspěšní soutěžící byli na 1. července pozváni do Pražské zoologické zahrady, kde jim ministr životního prostředí Libor Ambrozek a ředitel ZOO Praha Petr Fejk předali zajímavé ceny. Hlavní vítězka zároveň pokřtila tříměsíční vlčici Elmíru a děti si během odpoledne v zoo mohly ještě prohlédnout zázemí pavilonu žiraf a seznámit se s žirafákem Šimonem. Pro ty, kteří vytrvali až do konce, byla připravena prohlídka zoologické zahrady s průvodkyní.

Vytištěný kvíz, který obsahuje soutěžní otázky včetně správných odpovědí, může všem zájemcům na vyžádání poskytnout koordinátorka soutěže Helena Knappová.

RNDr. Helena Knappová
oddělení propagace MŽP

Velký zájem dětí vzbudila prohlídka pavilonu žiraf

Vítězka soutěže Tereza Hlušíčková s ministrem Liborem Ambrozkem a ředitelem ZOO Praha Petrem Fejkem

Kontakt:
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
tel.: 267 122 226
www.env.cz/soutez

(Bližší informace o průběhu soutěže i o výhercích viz Zpravodaj 8 - 9, strana 11 - pozn. redakce)

Foto Eva Veverková

Zpravodaj MŽP vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10 – Vršovice, tel.: 267 122 549
• Odpovědná redaktorka RNDr. Jana Plamínková, tel.: 251 817 302, e – mail: jplaminkova@volny.cz • Administrace a objednávky SEVT a. s., Pekařova 4, 181 06 Praha 8 – Bohnice, tel.: 233 551 711, fax: 233 553 422, e – mail: sevt@sevt.cz • Roční předplatné Věstník & Zpravodaj MŽP s přílohou EIA 750 Kč • Sazba: Informica, výtiskla Tiskárna PeMa, Praha • Vychází 12x ročně • Číslo 10/2004 předáno do tisku 6. 9. 2004.